

«بہ نام خالق آرامش»

نام کتاب: رنگ شناسر تفسیر باس (بغیر اول)

نام نویسندہ: نادر موسور فاطمہ

تعداد صفحات: ۱۲۴ صفحہ

تاریخ انتشار: سال ۱۳۹۲

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

رنگ شناسی تخصصی لباس

رشته طراحی و دوخت

گروه تحصیلی هنر

زمینه خدمات

شاخه آموزش فنی و حرفه ای

شماره درس ۳۴۶۶

موسوی فاطمی، نادر	۶۸۷
رنگ شناسی تخصصی لباس / مؤلفان: نادر موسوی فاطمی، شهریار اسدی، فاطمه آذرباش.	ر ۲۸۱ / م
تهران: شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران، ۱۳۹۲	۱۳۹۲
۲۲ ص: مصور (رنگی) - (آموزش فنی و حرفه ای؛ شماره درس ۳۴۶۶)	
متون درسی رشته طراحی و دوخت گروه تحصیلی هنر، زمینه خدمات	
برنامه ریزی و نظارت، بررسی و تصویب محتوا: کمیسیون برنامه ریزی و تألیف کتاب های	
درسی رشته طراحی و دوخت دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش	
وزارت آموزش و پرورش	
۱. رنگ (پوشاک)، ۲. پوشاک - طراحی، الف. موسوی فاطمی، نادر. ب. اسدی، شهریار.	
ج آذرباش، فاطمه د ایران وزارت آموزش و پرورش دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های	
فنی و حرفه ای و کار دانش ه عنوان و فروست	

۱۳۹۲

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :
پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های
فنی و حرفه ای و کار دانش، ارسال فرمایند.
پیام نگار (ایمیل) info@tvoccd.sch.ir
وب گاه (وب سایت) www.tvoccd.sch.ir

این کتاب در سال های تحصیلی ۸۲-۸۱ و ۸۳-۸۲ توسط ۱۲۳ نفر از هنرجویان، ۳۱ نفر از
هنرآموزان، ۲۶ نفر از متخصصان موضوعی و ۱۱ نفر از خیرگان حرفه ای در یک فرایند نمونه گیری تصادفی
از مناظر قابلیت یادگیری، سطح دشواری، صحت مطالب و کاربردی بودن اعتباربخشی گردید و نتایج در
کتاب اعمال شد

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر برنامه ریزی و تألیف آموزش های فنی و حرفه ای و کار دانش
نام کتاب : رنگ شناسی تخصصی لباس - ۴۹۱/۵
مؤلفان : نادر موسوی فاطمی، شهریار اسدی و فاطمه آذرباش
اعضای کمیسیون تخصصی : بهیه خوشنویسان، مریم لاجوردی، زهرا امانی تهرانی، زهرا فیروزیار و فاطمه صنعتی
آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹،
وب سایت : www.chap.sch.ir

عکاس : نسرین اصغری

صفحه آرا : مریم نصرتی

طراح جلد : فاطمه رونوف بی

ناشر : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران - تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (دارو پختن)

تلفن : ۴۴۹۸۵۱۶۱ - ۵، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتاب های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و توبت چاپ : چاپ سیزدهم ۱۳۹۲

حق چاپ محفوظ است.

شابک ۸-۹۷۲-۰۵-۹۶۴ ISBN 964-05-0972-8

@caffeinebookly

caffeinebookly

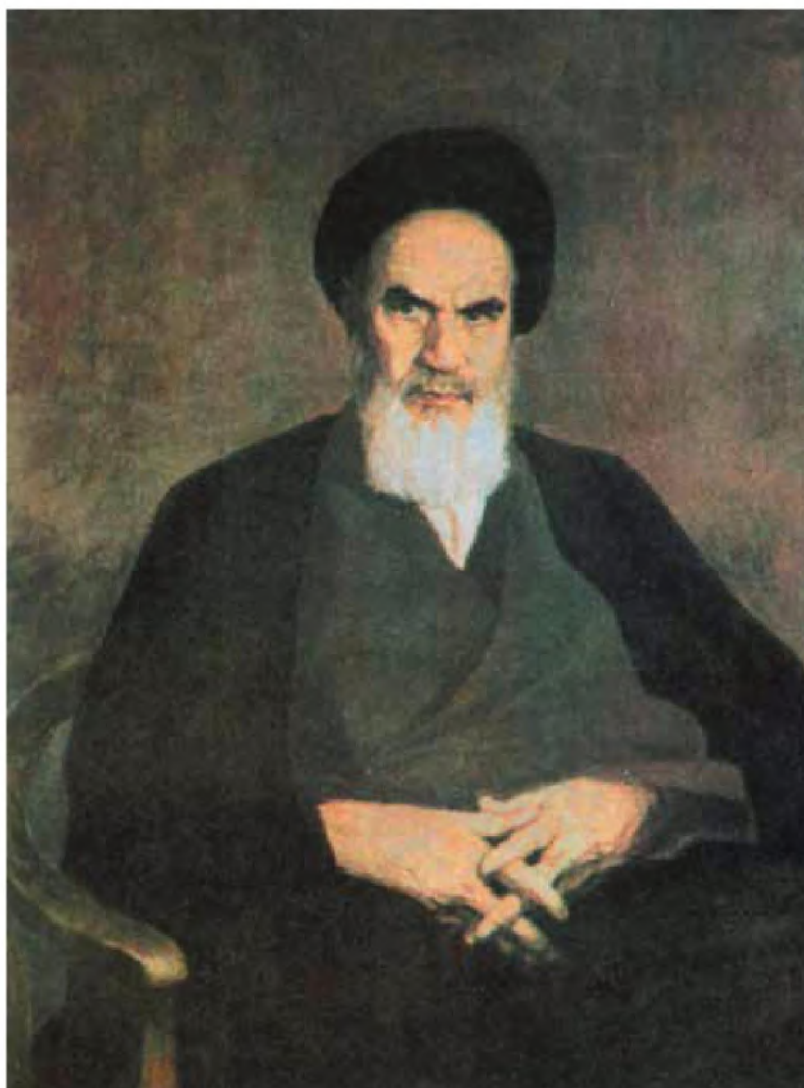
@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

انرا استاد کبخسرو خروش

هنر عبارتست از دمیدن روح تهنه در انسانها
لامخمسینی

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

فهرست

۱

رنگ در لباس ایرانیان

بخش اول: اصول و مبانی رنگ در لباس

۱۳

فصل اول: ساختار بصری رنگ

۱۵

چرخه رنگ ایتن

۱۶

تونالیته و والر

۱۹

تضادهای رنگی

۲۰

تضاد ته رنگ (تضاد سه رنگ اصلی)

تضاد رنگ‌های مکمل (تضاد رنگ‌های اصلی و

۲۳

فرعی)

۲۸

تضاد رنگ‌های سرد و گرم

۳۶

تضاد تیره و روشن رنگ‌ها

۴۴

تضاد اشباع رنگ (تضاد کیفیت رنگ)

۵۲

تضاد همزمانی یا سیمولتانه رنگ‌ها

۵۶

تضاد وسعت رنگی (تضاد کمیت رنگی)

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

۶۲ میانه‌های رنگی (پاسازهای رنگی)

۶۶ تأثیر فضایی رنگ

۶۹ تأثیر متقابل رنگ‌ها

۷۲ شکل و رنگ (فرم و رنگ)

۷۵ ترکیب بندی رنگی (کمپوزسیون رنگی)

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

۸۰ ترکیب بندی براساس رنگ های اشباع و غیراشباع

۸۱ ترکیب بندی براساس رنگ های روشن و تیره

۸۲ ترکیب بندی براساس رنگ های سرد و گرم

۸۳ ترکیب بندی های ترکیبی

۸۵ فصل دوم: ساختار بیانی رنگ

۸۶ دسته بندی رنگی براساس گروه سنی و جنسیت فرد

۸۶ رنگ های مناسب لباس نوزاد

۸۷ رنگ های مناسب لباس کودک

۸۸ رنگ های مناسب لباس نوجوان و جوان

۸۹ رنگ های مناسب برای گروه سنی میان سال و کهن سال

۹۰ دسته بندی رنگی براساس موقعیت های شغلی و نوع فعالیت

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

بخش دوم : کار با ابزار و فنون طراحی لباس

	<p>۹۳ ۹۴ ۱۰۳</p>	<p>فصل سوم : ابزارهای طراحی لباس معرفی ابزارها کاربرد ابزارهای طراحی</p>
	<p>۱۲۶</p>	<p>مواد طراحی خیس (یک بار مصرف)</p>
	<p>۱۳۴</p>	<p>قلم</p>
	<p>۱۴۲</p>	<p>آبرنگ</p>
	<p>۱۵۴</p>	<p>گواش</p>
	<p>۱۵۶</p>	<p>آکریلیک</p>
	<p>۱۶۰ ۱۶۱</p>	<p>فصل چهارم : نور و سایه در طراحی لباس نور، سایه و طراحی لباس</p>

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

۱۶۵ شیوه‌های رنگ‌آمیزی در طراحی لباس

۱۷۰ طریقه سایه زدن یک طرح لباس به وسیله مدادرنگی

۱۷۴ طریقه سایه زدن یک مدل به وسیله گواش

۱۷۹ شیوه سایه زدن یک مدل به وسیله گواش - مدادرنگی

۱۸۳ فصل پنجم : رنگ و نقوش پارچه

۱۹۵ طراحی و رنگ‌آمیزی نقوش خالدار

۲۰۲ طراحی و رنگ‌آمیزی نقوش چهارخانه

۲۰۹ طراحی و رنگ‌آمیزی نقوش گلدار

۲۲۰ فهرست منابع

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

جدول ارزشیابی دروس تخصصی رشته طراحی و دوخت

گروه: هنر زمینه: خدمات نظری: ۱ عملی: ۲

شاخه: فنی و حرفه‌ای

نام رشته: طراحی و دوخت	نام درس: رنگ‌شناسی تخصصی لباس	تعداد واحد: ۳	نوع واحد: عملی: ۲ نظری: ۱	ساعات در هفته: ۶
راهنمای علمی در ارزشیابی				
میان سال				
مستمر	پایانی	مستمر	پایانی	میان سال
<p>۱- «اصلی»</p> <p>۲- بخش اول</p> <p>● فصل اول (برش توری و عملی ندارد)</p> <p>● فصل اول (برش توری و عملی ندارد)</p> <p>● مطالعه آزاد</p> <p>● فصل دوم</p> <p>● فصل سوم</p> <p>● فصل سوم</p> <p>۲- «نظری»</p> <p>● برش های کلاسی نمره دارد.</p> <p>● (از فصل اول به هیچ عنوان، برش داده نشود.)</p>	<p>۱- «کار عملی» از راه آلود</p> <p>● در پایان هر درس یک نمونه از اجرای تیرین ها به عنوان کار کلاسی انتخاب و به صورت آلود ارائه نمود.</p> <p>۲- «امتحان عملی»</p> <p>● در بخش اول جهت اجرای اصول و قوانین رنگ ها از مانکن آماده استفاده نمود.</p> <p>● (توسیم طراحی لباس نمره ندارد.)</p> <p>۳- «امتحان نظری»</p> <p>● سوالاتی از فصل های دوم و سوم داده نمود.</p>	<p>۱- «کار عملی»</p> <p>● فصل چهارم و پنجم</p> <p>● ارائه تیرین ها در هر درس یا توجه به اصول و قوانین رنگ ها، استفاده از ابزارها و تکنیک ها اجرا نمود.</p> <p>● در پایان هر درس بهترین نمونه اجرای تیرین ها به عنوان کار کلاسی انتخاب و به صورت مجزوعاً آلود ارائه نمود.</p> <p>۲- «نظری»</p> <p>● برش نظری نمره دارد.</p>	<p>۱- «امتحان عملی»</p> <p>● از بخش اول فصل دوم تا آخر بخش دوم اصول و قوانین (رنگ ها، ابزارها، تکنیک ها و ...) روی طرح لباس ارائه شده اجرا نمود.</p> <p>● تهیه یک پروژه نهایی از طراحی لباس (رنگی)</p> <p>۲- «امتحان نظری»</p> <p>● برش نمره دارد.</p>	<p>۱- به کارگیری صحیح رنگ ها بر اساس مبانی رنگ</p> <p>۲- به کارگیری صحیح ابزار (الزگار و ازبرش)</p> <p>۳- رعایت اصول و قوانین استفاده از ابزارها و اجرای تکنیک های طراحی لباس</p> <p>۴- دانش خلاقیت و نوآوری</p> <p>۵- تحول به موقع کار</p> <p>۶- توانایی پلیمسکوپی به برش های کتاب (عملی و نظری)</p> <p>۷- مقایسه آثار پایانی فرد یا خودش و پیشرفت فردی</p> <p>۸- ارائه آثار عملی کامل شده</p> <p>۹- چگونگی انجام تیرین ها</p> <p>۱۰- تعداد کار مشخص شده از قبل</p>
میانگین				
ضریب پیشنهادی	۱۰۰	۲۰	۲۰	۲۰
نظری	۶	۶	۶	۶
عملی	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
نظری	۲	۲	۲	۲
امتحان	۶	۶	۶	۶
البروم	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰
عملی	۱۶	۱۶	۱۶	۱۶

نکات اجرایی ارزشیابی:

- ارزشیابی پایانی در طول سال تحصیلی در نوبت های اول و دوم انجام می شود. ارزشیابی پایانی «نوبت اول» از حدود پنج تا هفت درصد اول متغیر برای برنامه درسی در هر دو ارزشیابی پایانی «نوبت دوم» از تمام محتوای برنامه درسی در هر دو ماه به عمل می آید.
- در حال حاضر از هفت هفتی که برای مطالعه آزاد و زیربوس در نظر گرفته شده سوال امتحانی طرح نمی شود. این مباحث صرفاً جهت مطالعه هنرجویان و دانش افزایی آنان آورده شده است.
- فقط به روش ارزشیابی بسته شده استفاده از روش های متنوع و گوناگون ارزشیابی از جمله: پاسخ های کوتاه، روش های چندگزینه ای، اجرای ترمیم الگو، پاسخ های تشریحی و ... توصیه می شود.
- ارزشیابی پایانی دوره تابستانی «شهریور ماه» و دی ماه «همچنین امتحانات نهایی و درس های غیر حضوری از «کلیه محتوای برنامه درسی» به عمل می آید.
- ارزشیابی عملی و نظری در یک محل و به طور همزمان برگزار می شود. (کارگاه رنگ شناسی تخصصی لباس)
- برای ادامه ترمیم و الگوپذیری به منظور تهیه «طرح مناسب» در «بافت بازخورد از میزان پیشرفت هنرجویان و نقاط قوت و ضعف آنان ضروری است.
- با توجه به هنرمندی ترمیم طراحی لباس و رنگ شناسی تخصصی لباس در امتحانات میان سال ترمیم لباس و رنگ در این درس نمره ندارد. «طرح لباسی داده نمود و مطابق برنامه درسی رنگ آمیزی گردد.)
- پس از پایان هر فصل و موضوع درس به طور مستمر از هنرجویان یک امتحان کوتاه مدت به عمل آید.

پیشنهاد:

● در صورتی که چند کتاب رنگ شناسی تخصصی لباس در هر سال دایر می باشد، ارزشیابی پایانی با همکاری هنرآموزان دیگر ارزیابی نمود.

● منظور از «%۵۰ ضلعتان کتاب نمی باشد، بلکه محتوای درسی در نظر گرفته نمود.

همکاران گرامی

- ۱- رعایت تناسب لباس با توجه به موقعیت اجتماعی، فرهنگی و اقلیمی در نظر گرفته شود
- ۲- کلیه مراحل کار حتماً توسط هنرجو با نظارت هنرآموز انجام شود
- ۳- این درس در ۶ ساعت به صورت پیوسته ارائه گردد (از تقسیم ساعات به دروس و ساعات تئوری و عملی جداً خودداری کنید)

- ۴- از ترسیم پس زمینه خودداری کنید
- ۵- پس زمینه به علت تأثیر فضایی رنگ‌ها ممکن است روی رنگ‌های طرح‌های لباس تأثیر متفاوتی ایجاد کند که با اهداف آن درس از جهت تأثیر بصری هماهنگ نمی‌باشد، سپس ترسیم خطوط طراحی محیطی در پس زمینه اجرای کار الزامی نیست
- ۶- هنرجویان در زمینه دروس رنگ‌شناسی تخصصی لباس با نظر هنرآموز مربوطه پروژه‌های عملی ارائه دهند
- ۷- طرح‌های لباس و انتخاب رنگ‌ها باید قابلیت اجرا در قسمت الگو (۱) و (۲) - دوخت (۱) و (۲) - و الگو و دوخت لباس کودک (۱) را داشته باشد
- ۸- استفاده از نوار رنگی و توضیحات مربوط به اثر شامل: موضوع، ابزار اثرگذار، ابزار اثرپذیر، تکنیک مورد استفاده در پایین تصاویر آورده شود
- ۹- از ارائه طرح‌های لباس شب، عروس، لباس‌های سنتی، لباس‌های مخصوص دریا و ساحل، تزییناتی مانند: ساعت، گردنبند، گوشواره و... پرهیز نمایید (زیرا تزیینات تأثیرات متفاوتی روی لباس ایجاد می‌کند)
- ۱۰- پیشنهاد می‌شود بازدید از موزه‌های آرسنیو لباس، مردم‌شناسی، ... فیلم‌های آموزشی از مناظر طبیعت، بازار پارچه، مساجد و قالی ایران... و بردن هنرجویان به طبیعت یا پارک‌ها... در برنامه درسی گنجانده شود (بازدید از طبیعت و تفاوت سایه‌ها در نور طبیعی و مصنوعی اهمیت به سزایی دارد)

- ۱۱- کار پایان سال هنرجویان پروژه‌ای خواهد بود که با انتخاب خودشان و با کمک هنرآموزان انجام خواهند داد
- ۱۲- در قالب آثار پاسپار تو از رنگ‌های خاکستری خنثی یا سفید استفاده شده و از پاسپار تو رنگی استفاده نکنید (زیرا تأثیر متفاوتی روی طرح ایجاد می‌کند)
- ۱۳- با توجه به این که مقایسه کار هنرجویان توسط خود آن‌ها می‌تواند کمک مؤثری در ارتقای سطح کارهای ارائه شده نمایند و از طرف دیگر امکان قضاوت جمعی را فراهم نمایند، لذا توصیه می‌شود، هنرجویان عزیز در طی سال، از کارهای خویش آلبوم تهیه نمایند و در تناوب‌های زمانی این آلبوم‌ها را در سالن نمایشگاه مدرسه در معرض دید همگان و اولیا قرار دهند
- ۱۴- در بخش اول کتاب، برای نشان دادن سر و دست و پا از خطوط محیطی، بدون جزئیات استفاده کرده و سعی نمایید این قسمت‌ها را رنگ نکنید

- ۱۵- پیشنهاد می‌شود هنرجویان در این بخش از مانکن طراحی شده آماده جهت اجرای اصول و قوانین رنگی ابزارها و تکنیکی استفاده نکنند

- ۱۶- در بخش دوم، فصل سوم قسمت معرفی ابزار کار: هر موضوع درسی همراه با فصل‌های چهارم و پنجم تدریس گردد برای مثال: معرفی کاغذ کادو یا زیباتون (فصل سوم) همراه با آموزش تکنیک‌های کولاز، کاغذ و کار با زیباتون در فصل پنجم تدریس شود

دفتر برنامه‌ریزی و تألیف آموزش‌های
فنی و حرفه‌ای و کار دانش

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

مقدمه

امروزه، انسان در زندگی روزمره، صنعتی و مدرن خود، نیاز بسیاری به عامل زیبایی دارد. بی شک یکی از مهم ترین عوامل ایجاد زیبایی، عنصر رنگ است که، تنوع، لطافت و زیبایی کافی را به زندگی می بخشد. پژوهشگران، روان شناسان و هنرمندان بسیاری به مطالعه رنگ پرداخته اند تا کاربردهای مختلف آن را بررسی نمایند و از این پدیده عجیب و زیبا، در زمینه های مختلف هنر و علم به نحو احسن استفاده کنند.

شاید لباس، یکی از پر مصرف ترین کالاها در جوامع امروزی باشد که به جز پوشش بدن انسان، در جهت زیبایی نیز به کار برده می شود. در این حال، رنگ یکی از مهمترین عوامل در طراحی لباس به شمار می رود. یک طراح لباس، برای کاربرد رنگ در طراحی خود می باید نکات متفاوتی را در نظر بگیرد که از این جمله اند: خصوصیات روان شناختی، موقعیت جغرافیایی و اقلیمی، تاریخی و مذهبی و حتی شرایط اجتماعی - سیاسی رنگ.

رنگ، دارای دو بخش تأثیرگذار است: نخست، بخش فیزیکی و مادی رنگ و دیگری، ابعاد سمبلیک و روان شناختی آن که هر دو این ابعاد، لازم و ملزوم یکدیگرند و طراح لباس، برای رنگ بندی یک لباس از این خصوصیات بهره می جوید.

رنگ، قابلیت های بسیاری دارد که این قابلیت ها به تناسب فرم و قالب و مجاورت رنگی پدیدار می شوند. در بخش رنگ این کتاب، ابعاد مختلف کاربرد رنگ در لباس مطرح می گردد تا شما با نمونه های مختلف آن در لباس آشنا شوید و برای دست یافتن به این آشنایی، تمرینات لازم را تجربه نمایید.

گفتنی است که رنگ دارای کیفیت ها و کمیت های نسبی است. در نتیجه، هیچ قانون رنگی مطلق را نمی توان تعمیم داد، چرا که رنگ در همجواری ها و فضاهای مختلف تغییرات عمده ای می یابد که البته این تنوع در خصوصیات رنگی را، می توان یک نکته مثبت تلقی کرد و از این قابلیت ها در جهت طراحی بهتر و ایجاد یک اثر هنری ویژه سود جست.

در اینجا از همکاری خانم بهبه خوشنویسان (رنگ در تاریخ لباس)، خانم فاطمه رثوفی (طراحی اسپیکس لباس)، خانم آرتیس هوشیار (اجرای طراحی لباس بخش اول و دوم)، خانم ها معصومه سلیمیان، سحر امام جمعه زاده (اجرای طراحی لباس بخش دوم) و آقای سیدهمایون موسوی (تدوین قسمت ابزار) تشکر می شود.

مؤلفان

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

هدف کلی

شناخت مفاهیم و توانایی ترکیب بندی رنگ و تکنیک های مختلف در طراحی لباس

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

رنگ در لباس ایرانیان

۱

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

رنگ در لباس ایرانیان

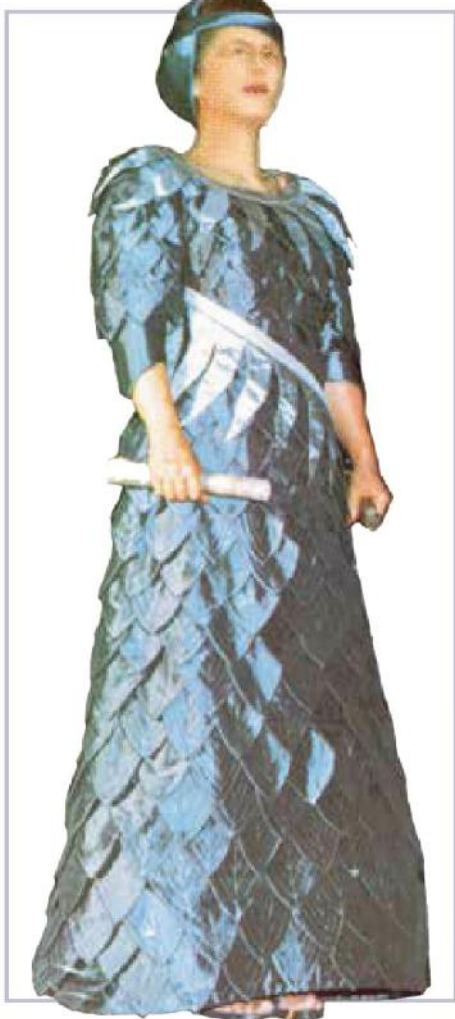
بشر مفهوم رنگ را از طبیعت و پدیده‌های آن آموخته است. بنابراین، شناخت رنگ همزمان با تاریخی‌ست که بشر عناصر و ساخته‌های طبیعی را لمس کرده است. مردمی که از دوره‌های پیش از تاریخ در فلات ایران زندگی کرده‌اند این امکان را داشته‌اند که با آثار طبیعی فراوان و گوناگونی از طبیعت روبرو باشند. آسمان برای آن‌ها، مظهري از رنگ آبی بود و بتدریج بر آن‌ها آشکار شد که رنگ آبی هم درجات و انواع مختلفی دارد و به اصطلاح، خود، یک خانواده است. همچنین خانواده‌ی رنگ سبز، زرد، قرمز و... ایرانیان که در طول تاریخ به جنبه‌های معنوی و عرفانی و هنری رنگ توجه داشته‌اند کاربرد مفهوم رنگ را از آثار نقاشی و معماری فراتر برده‌اند و آن را در ادبیات ایران اشاره کرده‌اند. به‌طور کلی بیشتر رنگ‌ها در طول تاریخ در لباس‌ها کاربرد داشته است اگر در این مباحث، به رنگ‌های خاصی اشاره می‌شود دلیل آن، اختصاص رنگ معین به طبقات بخصوص و یا آثاری بوده که بیش از سایر یادگارها باقی مانده است. از نظر تاریخی، می‌توان سه دوره برای ایرانیان، از لحاظ شناخت رنگ در نظر گرفت.

❶ دوره‌ی اول که از لحاظ زمانی بسیار طولانی و مربوط به زمان‌های قبل از تاریخ است. داد و ستد با مردم مناطق دیگر رواج نداشته و توجه مردم، عمدتاً معطوف تهیه‌ی غذا و پوشاک و سرپناه بوده است. از این دوره، تا زمانی که ساخت ابزار شروع نشده بود به‌جز آثار پراکنده و جزئی در غارها که گاهی تصویرهای ابتدایی شکار و شکارچی را بر دیواره‌ها ترسیم می‌کردند اثری باقی نیست. رنگ این تصاویر، در اصل غالباً قرمز بوده است. پس از آسمان و دریا و نباتات و کوه و بیابان و پوست حیوانات، می‌توان مواد معدنی را در ردیف منابع شناخت رنگ به حساب آورد. در کتاب هنر ایران باستان گفته شده است که فیروزه‌ی سبز مایل به آبی و سنگ لاجورد آبی رنگ و عقیق سلیمانی، در بخش شرقی ایران به دست آمده است.

جام سیمین مکتوف در مردشت - موزه ایران باستان

کاشی‌های لعابدار رنگی دوران عیلامیان، حکایت از وجود صنعت رنگ‌کاری در پنج هزار سال پیش دارد. در حفاری‌های پاسارگاد، یک ظرف سفالی با خطوط و اشکالی که بر روی آن با قهوه‌ای، قهوه‌ای سوخته و شنجرفی^۱ و سیاه رنگ و قلم سیاه، کار شده مربوط به هزاره سوم پیش از میلاد به دست آمده است (تصویر ۱).

تصویر ۱ - الهه شوش - عیلام - هزاره سوم پیش از میلاد

در این دوره، مواد معدنی برای مشخص نمودن درجه‌ی رنگ‌ها به‌کار می‌رفت. در میان این مواد عقیق^۱ و فیروزه و طلا و نقره و زمرد و زبرجد^۲ و گلِ اخرا^۳ و سنگ لاجورد معروفتر بودند. مواد معدنی، رنگ‌ها را معرفی می‌کردند و برای ساختن رنگ و رنگ‌های ترکیبی به‌کار می‌رفتند (تصویر ۲).

تندیس گلی از مجموعه فیلیس اکرمین

تصویر ۲ - هزاره‌ی دوم پیش از میلاد

۱- عقیق سرخ = Red chalcedony

۲- زبرجد = یک قسم آلومین رنگین مانند زمرد از سنگ‌های قیمتی است که در جواهرسازی به‌کار می‌رود و مشهورترین آن سبز رنگ است.

۳- گلِ اخرا = Ocher

پارچه هخامنشی مکتوف در بازیریک^۱ - موزه ارمیتاژ^۲

تصویر ۳- دوران هخامنشی

دوره‌ی دوم از حکومت هخامنشیان تا ساسانیان است که حدوداً ۳ هزار سال پیش را شامل می‌شود و تاریخ اسطوره‌ای ایران جزء آن می‌باشند. در این دوره، برخی رنگ‌ها دارای احترام و موقعیت مذهبی هستند و رنگ سفید کامل‌ترین و طبیعی‌ترین رنگ است.

مطلوب‌ترین رنگ در پارچه‌های دوران هخامنشی، رنگ ارغوانی و سپس رنگ‌های سفید، لاجوردی، سبز زیتونی، فیروزه‌ای، نارنجی و قهوه‌ای بوده است (تصویر ۳).

۱- بازیریک: منطقه‌ای در مغولستان روسیه

۲- موزه ارمیتاژ: موزه‌ای در سن پترزبورگ روسیه

در نقاشی کوه خواجهی سیستان، یک سوار اشکانی باقی‌ست که رنگ پیراهن او آبی و رنگ شلوارش سفید است. رنگ لباس در این عصر، کمتر جنبه‌ی قراردادی داشته و بیشتر تابع ذوق و سلیقه و شرایط محیط بوده است (تصویر ۴).

مجسمه‌ی مکتوف در هانزا - موزه بغداد

تصویر ۴ - دوران اشکانیان

مجسمه مکتوف در پالمیرا - موزه لوور

تصویر ۵ - دوران اشکانیان

۱- پالمیرا: منطقه‌ای در سوریه کنونی

مجموعه‌ی اطلاعات به‌دست آمده در مورد دوره‌ی ساسانی نشان می‌دهد که نقش رنگ در لباس ایرانیان همواره مهم، و با تنوع همراه بوده است. رنگ‌های سفید- آبی تیره و روشن- رنگ روناسی^۱ از جمله‌ی رنگ‌های پرکاربرد بوده‌اند (تصویر ۶).

بشقاب سیمین - گالری هنری والتر در بالتیمور

تصویر ۶ - دوران ساسانیان

۱- روناسی = Madder

۲ دوره‌ی سوم، دوران پس از اسلام است. در طول تاریخ ایران و به‌ویژه، در دوران اسلامی، رنگ نقش مهمی در مقاطع مختلف داشته و حتی نمادی از یک واقعه‌ی تاریخی و یا یک دوره‌ی تاریخی به‌شمار می‌رفته است. مسایل و حوادث تاریخی، زمینه‌ی دیگری را برای انتخاب رنگ‌ها به‌وجود می‌آورد. در ادیان الهی و کتب آسمانی، گاهی رنگ‌ها در هر دو مفهوم معنوی و بیرونی خود کاربرد دارند. پیامبر گرامی اسلام (ص)، نیز در طول حیات پرنمر خود و زندگی روزمره‌ی خویش، از برخی رنگ‌ها استفاده کرده‌اند. ایشان فرموده‌اند: «از محبوب‌ترین جامه‌های شما در نظر خداوند جامه‌ی سپید است در آن نماز بگزارید و مردگان خود را در آن کفن کنید.»

در ایران پس از تسلط ترکان سلجوقی (و حتی قبل از آن)، استفاده از رنگ‌های تند و گرم مانند روناسی و قهوه‌ای و سبز زیتونی، شدت بیشتری یافت (تصویر ۷).

تصویر ۷ - بعد از اسلام سده نهم هجری

گچ‌بری ری - گالری هنری بنسیلوانیا

عباسیان، همچنان شعار و رنگ سیاه را تا زمان مأمون حفظ کردند و به همین دلیل، آنان را «سیاه‌پوشان» می‌نامیدند. اما به محض آن که حضرت امام علی بن موسی الرضا (ع) از جانب خلیفه به‌عنوان ولیعهد تعیین گردید، رنگ سبز جانشین رنگ سیاه شد، زیرا که سبز نمادی از وجود پیامبر (ص) به‌شمار می‌رفت. در عصر مغولان «زردکلاهان» پیدا شدند و رنگ‌های سیاه و سفید، تأثیر زیادی روی لباس‌ها گذاشت (تصویر ۸).

نقاشی موجود در گالری هنری بوستون

تصویر ۸- دوران تیموریان (سده نهم هجری)

دوران صفویه، یکی از اعصار رونق اقتصادی و توسعه‌ی هنر بود که خود موجب رواج انواع رنگ‌ها در لباس‌ها و تهیه‌ی پارچه‌های زربفت و ابریشمی گردید. از آنجا که آنان رنگ قرمز را برای کلاهشان انتخاب کرده بودند و به همین مناسبت، «قرلباش» نامیده می‌شدند، رنگ قرمز موقعیت بالاتری پیدا کرد. در این دوره، استفاده از عمامه‌های رنگارنگ با حاشیه‌ی طلایی و ابریشمی متداول بود (تصویر ۹).

تصویر از سفرنامه شوالیه شاردن فرانسوی

تصویر ۹- دوران صفویان

همچنین، در این دوران، کلاه بلند از ماهوت^۱ که با گل‌های طلایی زینت می‌یافت و با رنگ قرمز محض داشت (تصویر ۱۰).

مینیا تور موجود در گالری هنر فریر

تصویر ۱۰- دوران صفویان

۱- ماهوت = نوعی پارچه‌ی بشمی کلفت.

اصول و مبانی رنگ در لباس

زنان ایلی آذربایجان غربی (ماکو)

ساختار بصری رنگ

هدف‌های رفتاری: در پایان این فصل، فراگیر باید بتواند:

- ۱- تقسیم‌بندی‌های چرخه‌ی رنگ را توضیح دهد و تفاوت‌های آن را بیان کند.
- ۲- تضاد هفتگانه‌ی ایتن را نام ببرد.
- ۳- تضاد هفتگانه‌ی ایتن را در رنگ‌آمیزی طراحی لباس به کار گیرد.
- ۴- میانه‌های رنگی را توضیح دهد.
- ۵- میانه‌های رنگی را در رنگ‌آمیزی طراحی لباس به کار گیرد.
- ۶- تأثیر فضایی رنگ را توضیح دهد.
- ۷- تأثیر فضایی رنگ را در رنگ‌آمیزی طراحی لباس به کار گیرد.
- ۸- تأثیر متقابل رنگ‌ها را توضیح دهد.
- ۹- تأثیر متقابل رنگ‌ها در رنگ‌آمیزی طراحی لباس را انجام دهد.
- ۱۰- رابطه‌ی متقابل شکل و رنگ را توضیح دهد.
- ۱۱- رابطه‌ی متقابل شکل و رنگ را در طراحی لباس به کار گیرد.
- ۱۲- ترکیب‌بندی رنگ‌ها را در یک طراحی لباس توضیح دهد.
- ۱۳- ترکیب‌بندی رنگ‌ها را به کار گیرد.

اساساً رنگ‌ها از نظر ماهیت به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند که عبارت‌اند از:

✱ رنگ‌های فام‌دار (کروماتیک)

✱ رنگ‌های بی‌فام (آکروماتیک)

✱ رنگ‌های فام‌دار (دارای رنگدانه): این‌گونه

رنگ‌ها، دارای ماهیت رنگی هستند بدین معنی که می‌توانیم نامی از یک رنگ را به این گروه اطلاق نماییم (تصویر ۱-۱).

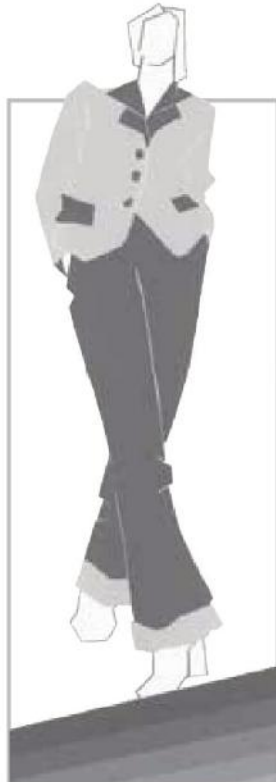
✱ رنگ‌های بی‌فام (فاقد رنگدانه): این‌گونه رنگ‌ها دارای

ماهیت رنگی نیستند مانند سیاه، سفید و خاکستری‌های مابین این دو. در ابتدا نیاز است تا با شناختی کلی از چرخه‌ی اصلی

رنگ این، مباحث بعدی عنوان گردد (تصویر ۱-۲).

در حیطه‌ی رنگ، محققان و رنگ‌شناسان بسیاری از جمله، یوهانس ایتن، جوزف آلبرز، دکتر ماکس لوشر، لودویک و تیگنشتاین، مانسل، نیوتن و دیگران، نظرها و تجربیات متنوع و ارزشمندی را مطرح نموده‌اند.

یوهانس ایتن، یکی از معروفترین محققان رنگ محسوب می‌شود که کتاب‌ها و مقالات بسیاری در این زمینه ارائه داده است. او یکی از برجسته‌ترین مدرسان با هاووس آلمان بوده و کتابی به‌نام «تئوری رنگ» را تألیف نموده است. بخش‌های عمده‌ای از این کتاب، در مدارس هنری جهان تدریس می‌شود، از این رو، محور اصلی بخش رنگ‌شناسی این کتاب نیز براساس قوانین رنگ ایتن تدوین گردیده است.

تصویر ۱-۲ - رنگ‌های بی‌فام

تصویر ۱-۱ - رنگ‌های فام‌دار

چرخه‌ی رنگ ایتن

- این چرخه شامل سه گروه رنگی زیر است: (تصویر ۱-۳)
- ❖ رنگ‌های اصلی
 - ❖ رنگ‌های فرعی
 - ❖ رنگ‌های میانی
 - ❖ رنگ‌های اصلی: شامل سه رنگ زرد، قرمز و آبی است
- که کلیه‌ی رنگ‌های چرخه‌ی رنگ، از ترکیب این سه حاصل می‌گردد.
- ❖ رنگ‌های فرعی: از ترکیب دو رنگ اصلی حاصل می‌گردند.
- آبی + زرد = سبز
زرد + قرمز = نارنجی
قرمز + آبی = بنفش
- ❖ رنگ‌های میانی: شامل رنگ‌هایی می‌شوند که مابین رنگ‌های اصلی و فرعی قرار می‌گیرند.
- زرد نارنجی ، نارنجی قرمز ، قرمز بنفش
بنفش آبی ، آبی سبز ، سبز زرد

تصویر ۱-۳ - چرخه‌ی رنگ

تونالیته و والر

* تونالیته: درجات و بله‌های مختلف رنگی را از لحاظ تیرگی و روشنی، «تونالیته» می‌گویند. تونالیته، در واقع، همان بله‌های خاکستری‌ست. مشهودترین نمونه‌ی تونالیته، پرده‌های مختلف تاریک و روشن مابین سفید تا سیاه است (تصویر ۱-۴).

الف

ب

ج

تصویر ۱-۴ - مقایسه تونالیته‌های خاکستری و رنگی

پدیده‌ی تاریک و روشن در مورد تمامی رنگ‌ها نیز صدق می‌کند زیرا هر رنگ دارای درجه‌ای از تیرگی یا روشنی است که معادل خاکستری آن در حد فاصل مابین سفید تا سیاه وجود دارد (تصویر ۵-۱).

تصویر ۵-۱ - مقایسه توانایته‌های خاکستری و رنگی

* والر: به ارزش‌های رنگی «والر» می‌گویند. رنگ‌ها دارای ارزش‌های متنوعی هستند که درجه‌ی قدرت رنگی و همچنین درجه حرارت رنگی از آن جمله‌اند (تصویر ۱-۶).

تغییر ماهیت در ترکیب رنگ، موجب تغییر و ایجاد والرهای مختلف می‌گردد.

توضیح: با توجه به شناخت تفاوت تونالیته و والر درمی‌یابیم که با تغییر تونالیته، تغییر والر نیز ایجاد می‌شود.

تصویر ۱-۶ - والرهای مختلف مابین قرمز و آبی (تغییر درجه‌ی رنگ‌های گرم به سرد)

تضادهای رنگی

- ب - تضاد رنگ‌های سرد و گرم
 ت - تضاد تیره و روشن رنگ‌ها
 ث - تضاد اشباع رنگ (تضاد کیفیت رنگ)
 ج - تضاد هم‌زمانی رنگ‌ها (تضاد هم‌پایه یا سیمولتانه)
 ح - تضاد وسعت رنگی (تضاد کمیت رنگی)

به تقابل و اختلاف مابین ماهیت و حالت‌های مختلف رنگی، تضاد رنگی می‌گویند. تضادهای رنگی به هفت صورت امکان‌پذیر هستند و عبارت‌اند از: (تصویر ۷-۱)
 الف - تضاد ته رنگ (تضاد سه رنگ اصلی)
 ب - تضاد رنگ‌های مکمل (تضاد رنگ‌های اصلی و فرعی)

ت

ث

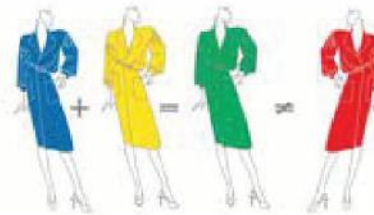
ج

ح

الف

ب

ب

تصویر ۷-۱ - تضادهای رنگی هفتگانه

تضاد ته رنگ (تضاد سه رنگ اصلی):

همان‌طور که قبلاً اشاره شد رنگ‌های اولیه یا سه رنگ اصلی، شامل زرد، قرمز و آبی هستند که چون این سه رنگ از خانواده‌ی یکدیگر نیستند و هر کدام به صورت خالص در طبیعت وجود دارند متضاد هستند (تصویر ۱-۸).

تصویر ۱-۸ - تضاد ته رنگ (تضاد سه رنگ اصلی)

* همجواری رنگ‌های اصلی

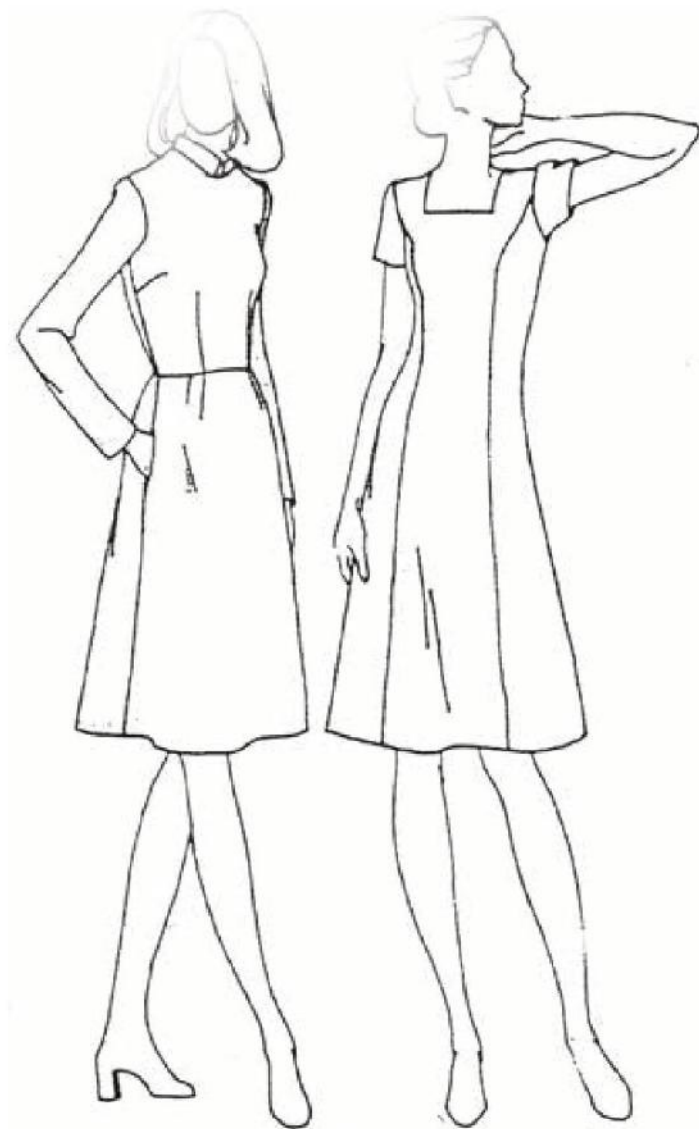
به‌عنوان رنگ‌های متضاد نام برده می‌شوند اما محیط رنگی متناسبی را در فضای رنگی لباس ایجاد می‌کند. شایان ذکر است که می‌توان از تنوع رنگی انواع سه رنگ اصلی نیز در رنگ‌بندی لباس استفاده نمود (تصویر ۱-۹).

هنگامی که سه رنگ اصلی در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند زیباترین شکل همجواری را به‌وجود می‌آورند و فضای هماهنگ را می‌سازند. از این‌رو، می‌توان این رنگ‌ها را در رنگ‌بندی لباس به شیوه‌های مختلف به‌کار گرفت. اگرچه این سه رنگ

تصویر ۱-۹ - کاربرد مختلف تضاد سه رنگ اصلی (ته رنگ)

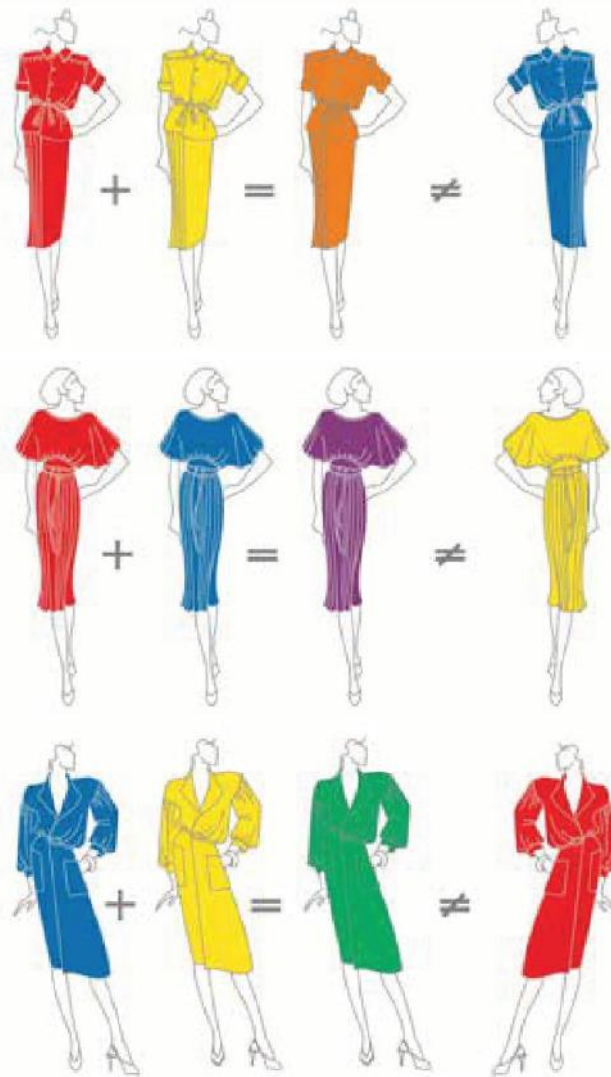

- تمرین اول – طرح لباسی را انتخاب نموده و سه رنگ اصلی را در رنگ آمیزی آن به کار گیرید.
- تمرین دوم – طرح لباسی را انتخاب نموده یک بار با درجات مختلف یک رنگ، رنگ آمیزی نمایید و بار دیگر با معادل خاکستری همان رنگ، رنگ آمیزی نمایید.

تضاد رنگ‌های مکمل (تضاد رنگ‌های اصلی و فرعی):

در چرخه‌ی رنگ، از ترکیب دوتایی رنگ‌های اصلی، واقع، هنگامی که دو رنگ مکمل در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند رنگ‌های فرعی حاصل می‌گردد که هر رنگ فرعی به‌دست آمده مانند فرارگیری سه رنگ اصلی در کنار یکدیگر است و دلیلی بر با یکی از رنگ‌های اصلی مکمل یکدیگر محسوب می‌شود. در تضاد بودن رنگ‌های مکمل می‌باشد (تصاویر ۱۰-۱).

تصویر ۱۰-۱ - تضاد رنگ‌های مکمل

تصویر ۱۱-۱

* همجواری رنگ‌های مکمل

هر رنگ، دارای مکمل رنگی مختص به خود است. از این رو، مکمل بودن لزوماً مختص رنگ‌های چرخه‌ی رنگ نمی‌باشد. برای مثال می‌توان برای هر نوع آبی، مکمل نارنجی خودش را جستجو نمود.

همجواری رنگ‌های مکمل باعث می‌شود که ارزش‌های رنگی هرچه بیشتر پدیدار شود. گفتنی‌ست که کاربرد فقط دو رنگ مکمل در کنار هم، اوج همجواری مکمل‌ها نیست. بلکه می‌توان از هر دو یا چند مجموعه مکمل‌های رنگی توأم در رنگ‌بندی یک لباس بهره جست تا به ترکیب‌بندی هماهنگ، متناسب و کامل دست یافت.

توضیح: شیوه‌ی ساخت مکمل رنگ‌های ترکیبی:

رنگ‌ها می‌توانند به صورت ترکیبی ساخته و به کار برده شوند که البته هر رنگ، مکمل رنگ ترکیبی خاص خود را داراست.

برای به دست آوردن مکمل هر رنگ ترکیبی می‌باید ابتدا رنگ‌های سازنده‌ی آن رنگ را مجزا نمود و سپس، مکمل رنگی آن‌ها را به دست آورد و در انتها رنگ‌های به دست آمده را ترکیب کرد تا مکمل رنگی حاصل شود.

بدین ترتیب می‌توان مکمل پیچیده‌ترین ترکیبات رنگی را به سادگی به دست آورد (تصویر ۱۱-۱).

مثال: اگر یک رنگ از ترکیب سبز + بنفش به وجود آمده باشد مکمل آن از ترکیب قرمز + زرد حاصل

می‌گردد.

زرد + کمی بنفش . بنفش + کمی زرد قرمز + خاکستری روشن . سبز + خاکستری تیره نارنجی + سفید . آبی + سیاه

تصویر ۱۲-۱ - مکمل رنگ‌های ترکیبی

● تمرین اول – طرح لباسی را انتخاب نموده، سه رنگ اصلی و مکمل رنگی آن‌ها را در رنگ‌آمیزی لباس به کار گیرید.
 ● تمرین دوم – طرح لباسی را انتخاب نموده، به دلخواه یک رنگ ترکیبی و مکمل خاص آن را ایجاد و در رنگ‌آمیزی لباس به کار گیرید.

تمرین

- ۱- رنگ‌ها از نظر ماهیت به دو دسته کلی تقسیم می‌شوند که عبارتند از :
الف
ب
- ۲- رنگ‌های فام‌دار چه تفاوتی با رنگ‌های بی فام دارد؟
- ۳- ترکیب رنگ‌های فرعی را بنویسید.
الف: آبی = +
ب: قرمز = +
پ: قرمز = +
- ۴- ترکیب رنگ‌های میانی را بنویسید.
- ۵- والر را تعریف کنید.
- ۶- به تقابل و اختلاف مابین ماهیت و حالت‌های مختلف رنگی می‌گویند.
- ۷- همجواری رنگ‌های مکمل باعث می‌شود که هرچه بیشتر پدیدار شود.
- ۸- شیوه به دست آوردن مکمل رنگ‌های ترکیبی را توضیح دهید.

تضاد رنگ‌های سرد و گرم:

در چرخه‌ی رنگ از لحاظ درجه‌ی حرارت، سه دسته رنگ وجود دارد:

* رنگ‌های سرد

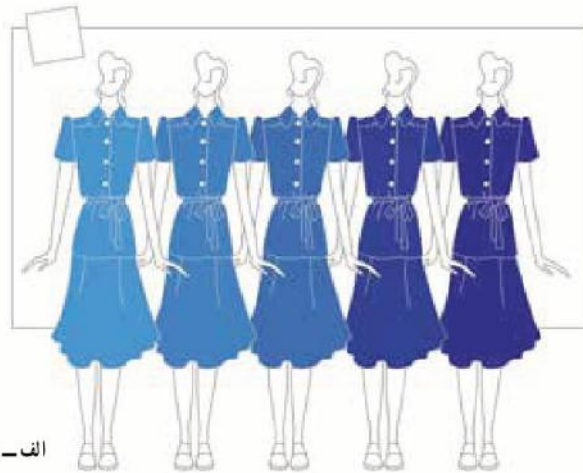
* رنگ‌های گرم

* رنگ‌های نسبی

هر دسته از این رنگ‌ها از لحاظ سرما و گرما، تأثیر خاصی

بر بیننده دارند.

* رنگ‌های سرد: ماکس لوشر درباره‌ی رنگ آبی می‌گوید: «مشاهده‌ی این رنگ ضربان قلب را کند و فشارخون را پایین می‌آورد در نتیجه، بیننده احساس سرما می‌کند». در چرخه‌ی رنگ، ترکیب اضافه شده‌ی رنگ آبی، رنگ‌های سرد را ایجاد می‌نماید، مانند: رنگ‌های آبی تا بنفش آبی یا سبز تا آبی (تصاویر ۱۳-۱-الف - ب).

الف - رنگ‌های سرد (بنفش تا آبی)

ب - رنگ‌های سرد (سبز تا آبی)

تصویر ۱۳-۱

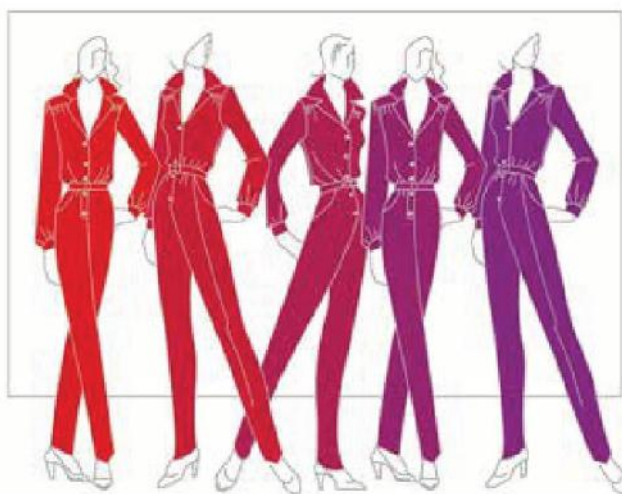

❁ رنگ‌های گرم: درباره‌ی رنگ قرمز نیز ماکس لوشتر می‌گوید: «با دیدن این رنگ ضربان قلب تند و فشارخون بالا می‌رود. در نتیجه، بیننده احساس گرما می‌کند».

در چرخه‌ی رنگ ترکیب اضافه‌شده‌ی رنگ قرمز، رنگ‌های گرم را ایجاد می‌نماید، مانند: قرمز تا بنفش قرمز یا قرمز تا نارنجی (تصاویر ۱۴-۱-الف - ب).

الف - رنگ‌های گرم (قرمز تا نارنجی)

ب - رنگ‌های گرم (قرمز تا بنفش قرمز)

تصویر ۱۴-۱

❁ رنگ‌های نسبی: در چرخه‌ی رنگ، رنگ‌هایی که جزء گروه رنگ‌های سرد و گرم قرار نمی‌گیرند، رنگ‌های نسبی محسوب می‌شوند. این رنگ‌ها، از نظر درجه حرارت تحت تأثیر رنگ‌های مجاور، سردی و یا گرمی خود را نشان می‌دهند.

مانند: بنفش میانه و زرد خالص.
 برای مثال، بنفش میانه در مجاورت قرمز، «سرد» و در مجاورت آبی «گرم» به نظر می‌رسد (تصویر ۱۵-۱).

تصویر ۱۵-۱ - رنگ‌های نسبی

* همجواری رنگ‌های سرد و گرم: از ویژگی‌های همجواری رنگ‌های سرد و گرم آن است که مجموعه‌ای متعادل را از نظر درجه‌ی حرارت در ترکیب‌بندی رنگ لباس ارائه می‌دهد. غالب شدن سردی و یا گرمی در یک مجموعه می‌تواند بنابر نیاز و کاربرد لباس، در ترکیب‌بندی رنگی لباس ایجاد شود (تصویر ۱-۱۶).

تصویر ۱-۱۶

توضیح: سردی و گرمی در رنگ‌های بی‌فام: رنگ‌های سیاه، سفید و خاکستری، به‌صورت خالص سردی و گرمی را نشان نمی‌دهند، اما چنانچه در مجاورت رنگ‌های سرد و یا گرم قرار بگیرند و یا با رنگ‌های سرد و گرم ترکیب شوند ماهیت حرارتی می‌یابند (تصویر ۱۷-۱).
مثال: قرمز + خاکستری ایجاد یک رنگ گرم و آبی + خاکستری ایجاد یک رنگ سرد می‌نماید.

تذکر: درجه‌ی حرارت در هر

گروه رنگی سرد، گرم و نسبی یکسان نیست، مثلاً آبی در مجاور قرمز سردتر از آنچه که هست به‌نظر می‌رسد.

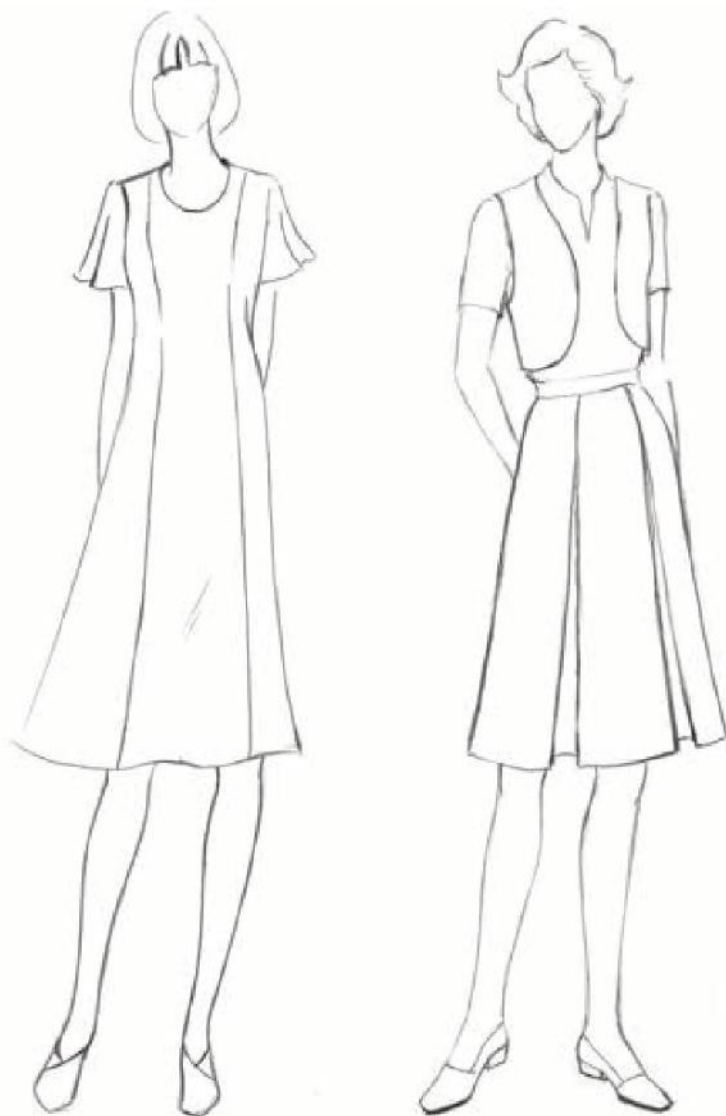

تصویر ۱۷-۱ - سردی و گرمی رنگ‌های بی‌فام در مجاورت رنگ‌های فام‌دار

تصویر ۱۸-۱ - سردی و گرمی رنگ‌های بی‌فام در ترکیب با رنگ‌های فام‌دار

- تمرین اول – طرح لباسی را انتخاب نموده و ترکیب رنگ‌های سرد و گرم با رنگ‌های بی‌فام را در طرح موردنظر به کار ببرید.
- تمرین دوم – طرح لباسی را انتخاب نموده، در همجواری رنگ‌های سرد و گرم، یک‌بار رنگ‌های سرد و بار دیگر رنگ‌های گرم را حاکم نمایید.

- ۱- رنگ‌ها در چرخه رنگ از لحاظ درجه‌ی حرارت به چند دسته تقسیم می‌شوند؟
- ۲- در چرخه‌ی رنگ، ترکیب اضافه شده‌ی رنگ آبی، رنگ‌های را ایجاد می‌کند.
- ۳- در چرخه‌ی رنگ، ترکیب اضافه شده‌ی رنگ قرمز، رنگ‌های را ایجاد می‌کند.
- ۴- در چرخه‌ی رنگ، رنگ‌هایی که جزء گروه رنگ‌های سرد و گرم قرار نمی‌گیرند رنگ‌های محسوب می‌شوند.
- ۵- سردی و گرمی در رنگ‌های بی‌فام را توضیح دهید.
- ۶- یک نمونه از سردی و گرمی در رنگ‌های بی‌فام را مثال بزنید.

تضاد تیره و روشن رنگ‌ها:

تیره است) که معادل آن را می‌توان در خاکستری‌های مابین سیاه و سفید یافت. بدین معنی که اگر از هر رنگ، عکسی سیاه و سفید تهیه شود خاکستری موجود در عکس، معادل درجه‌ی تیرگی و روشنی همان رنگ است (تصویر ۱۹-۱).

تیرگی و روشنی، یکی دیگر از قابلیت‌های رنگی است که قبلاً در مبحث توانالته مطرح گردیده است. همه‌ی رنگ‌ها به خودی خود دارای درجه‌ای از تیرگی و یا روشنی هستند (مانند رنگ زرد که خود به خود روشن و رنگ بنفش خود به خود

تصویر ۱۹-۱ - مقایسه تغییر درجه‌ی تیرگی و روشنی رنگ با استفاده از سیاه و سفید

توضیح: درجه‌ی تیرگی و روشنی رنگ‌ها را می‌توان به دو شیوه تغییر داد:

❁ شیوه‌ی اول: ترکیب رنگ‌ها با سیاه و سفید مانند رنگ سبز که در ترکیب با رنگ سفید روشن‌تر و در ترکیب با رنگ سیاه تیره‌تر می‌شود (تصویر ۱-۲۰).

تصویر ۱-۲۰ - کاربرد درجات مختلف تیرگی و روشنی رنگ سبز در ترکیب با سفید و سیاه

☀️ **شمیوه‌ی دوم:** از ترکیب رنگ‌ها با رنگ‌های دیگر مانند رنگ قرمز که در ترکیب با رنگ زرد روشن‌تر و در ترکیب با رنگ آبی تیره‌تر می‌گردد (تصاویر ۱-۲۱ و ۱-۲۲).

مثال: اگر بنفش که یک رنگ تیره است را با زرد که یک رنگ روشن است ترکیب کنیم زرد تحت تأثیر بنفش تیره می‌گردد.

تصویر ۱-۲۱ - تغییر درجه‌ی تیرگی و روشنی با رنگ‌هایی غیر از سیاه و سفید

تصویر ۲۲-۱ - کاربرد درجات مختلف تیرگی و روشنی رنگ‌ها

* همجواری رنگ‌های تیره و روشن
 وجود تیرگی و روشنی متنوع در یک مجموعه‌ی رنگی، باعث بالا بردن ارزش‌های دیداری رنگ‌ها می‌گردد. این‌گونه (۱-۲۳).
 ● طریقه‌ی اول: همجواری تک‌رنگ (منوکروم) (تصویر ۱-۲۳).
 رنگ‌ها به دو صورت در همجواری‌ها نمایان می‌گردند:

تصویر ۱-۲۳ - همجواری رنگ‌های منوکروم (تک‌رنگ)

● طریقه‌ی دوم: همجواری رنگ‌هایی که خود به خود تیره و یا روشن هستند (تصویر ۱-۲۴).

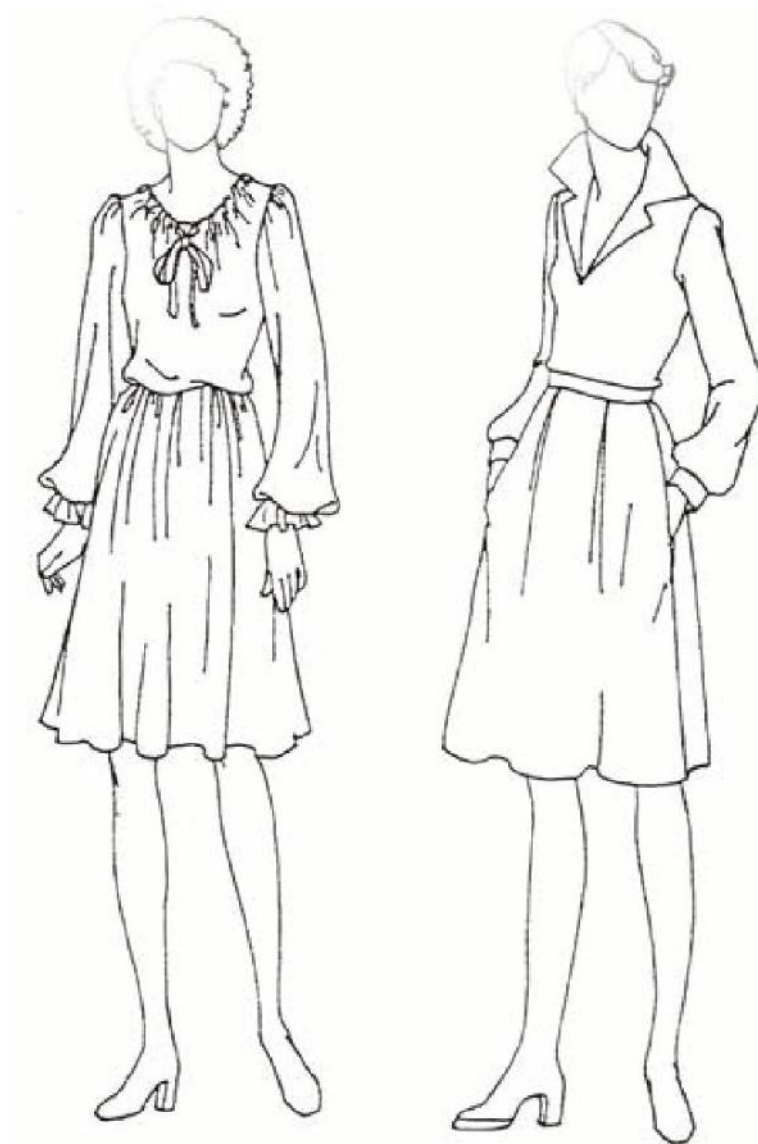
تصویر ۱-۲۴ - همجواری رنگ‌هایی که خود به خود تیره یا روشن می‌باشند.

توضیح: تک‌رنگی یا منوکروم: این اصطلاح، برای تمامی گروه‌های ترکیبات رنگی که از یک رنگ غالب یا مشترک تبعیت می‌کنند به کار می‌رود. مانند یک رنگ پایه (دلخواه) که با مقادیر متنوعی از سیاه و یا سفید ترکیب شده باشد (تصویر ۱-۲۵).

تصویر ۱-۲۵ - تک‌رنگی یا منوکروم

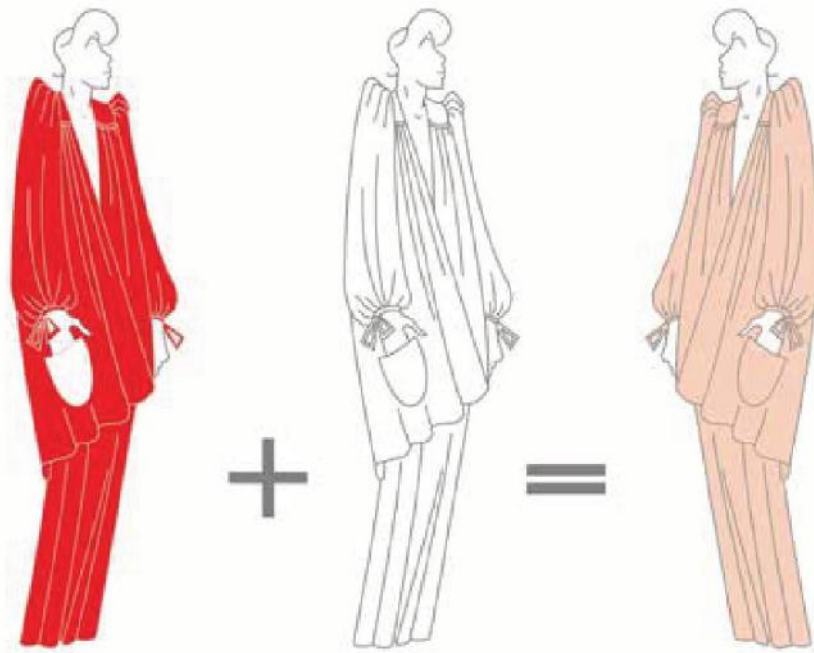
- تمرین اول – طرح لباسی را انتخاب نموده، با یک رنگ و تنوع تاریک و روشن همان رنگ، رنگ آمیزی نمایید.
- تمرین دوم – معادل سیاه و سفید تمرین اول را در همان طرح لباس اجرا نمایید.

تضاد اشباع رنگ (تضاد کیفیت رنگ):

خالص ترین درخشش خلوص رنگی را «اشباع» می‌گویند که با رنگ‌های ناخالص و کم‌درخشش تضاد دارد. در واقع تمام رنگ‌های موجود در چرخه‌ی رنگ اشباع محسوب می‌شوند و در نهایت درخشش و خلوص خود قرار دارند.

توضیح: به چند روش زیر می‌توان یک رنگ اشباع یا خالص را ناخالص و غیراشباع نمود. اگر یک رنگ را با سفید، سیاه یا توأمأ سفید و سیاه (خاکستری) و یا مکمل آن‌ها و یا حتی مجموعه‌ی رنگ‌های نامبرده (خاکستری و مکمل هر رنگ) ترکیب کنیم ناخالص و غیراشباع می‌شوند (تصاویر ۱-۲۶، ۲۷، ۲۸، ۲۹ و ۳۰).

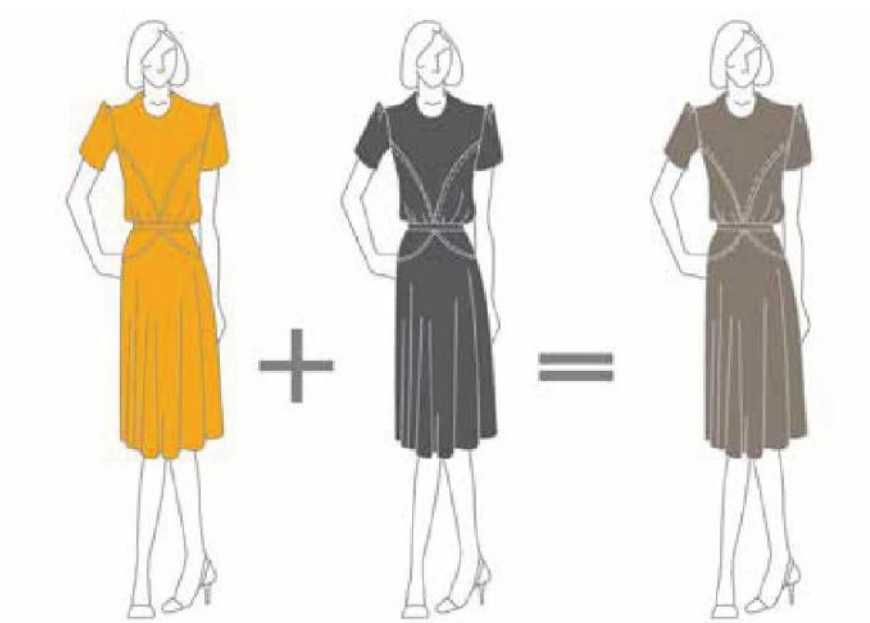

تصویر ۱-۲۶ - غیر اشباع نمودن یک رنگ در ترکیب با سفید

تصویر ۱-۲۷ - غیر انبساط نمودن یک رنگ در ترکیب با سیاه

تصویر ۱-۲۸ - غیر انبساط نمودن یک رنگ در ترکیب با خاکستری

تصویر ۱-۲۹ - غیراشباع نمودن یک رنگ در ترکیب با مکمل رنگی

تصویر ۱-۳۰ - غیراشباع نمودن یک رنگ در ترکیب با خاکستری و مکمل آن رنگ

* همجواری رنگ‌های اشباع و غیراشباع
 این همجواری، به سه صورت امکان‌پذیر است که عبارت‌اند از:
 روش اول: همجواری رنگ‌های اشباع با یکدیگر، که
 نمونه‌های آن در چرخه‌ی رنگ (که می‌تواند از هر جای چرخه انتخاب گردد) و تضاد ته رنگ معرفی شده است (تصویر ۱-۳۱).
 مثال: همجواری قرمز، آبی و سبز

روش دوم: همجواری رنگ‌های فقط غیراشباع با
مثال: همجواری سبز خاکستری تیره با زرد خاکستری
یکدیگر، (همجواری خاکستری‌های رنگی) (تصویر ۱-۳۲). روشن.

توضیح: خاکستری رنگی: به رنگ‌های غیراشباع که درجه‌ی درخشش‌شان به گونه‌های مختلف کاسته شده است
«خاکستری رنگی» می‌گویند.

تصویر ۱-۳۲ - روش دوم
همجواری رنگ‌های غیراشباع

روش سوم: همجواری رنگ‌های اشباع و غیراشباع، بهتر نمایان گردد (تصویر ۱-۳۳).
که این همجواری باعث می‌شود تا درخشش رنگ‌های اشباع

تصویر ۱-۳۳ - روش سوم همجواری رنگ‌های اشباع و غیراشباع

● تمرین اول: طرح لباسی را انتخاب کرده، با رنگ‌های اشباع و غیراشباع رنگ‌آمیزی نمایید.

● تمرین دوم : طرح لباسی را انتخاب کرده، فقط با رنگ‌های غیراشباع رنگ‌آمیزی نمایید.

تضاد همزمانی یا سیمولتانه‌ی رنگ‌ها :

به فعل و انفعالاتی گفته می‌شود که پس از دیدن یک رنگ از طریق چشم، در ذهن جای می‌گیرد. بدین معنی که هر رنگ بعد از رؤیت به رنگ مکمل نیاز پیدا می‌کند که حتی اگر رنگ مکمل وجود نداشته باشد چشم و ذهن خود به خود حسی از حضور مکمل رنگی را به وجود می‌آورد.

تضاد همزمانی به دو صورت امکان پذیر است :

- اگر مدت زمانی به یک رنگ خیره شویم پس از بستن چشم مکمل آن رنگ در ذهن تصور می‌گردد.

- اگر خاکستری در مجاورت رنگی قرار بگیرد، اثری از رنگ مکمل رنگ مجاور را به خود می‌گیرد. (البته اگر رنگ زمینه غالب باشد) و در صورتی که خاکستری بر زمینه‌ی رنگی قرار بگیرد و زمینه‌ی رنگی غالب رنگی گرم را دارا باشد، همزمانی واضح‌تر دیده می‌شود (تصویر ۱-۳۴).

تضاد همزمانی رنگ را می‌توان در طراحی یک لباس به گونه‌ای به کار برد که حسی از تنوع رنگ را القا کند.

مثال : اگر سطحی خاکستری بر زمینه قرمز قرار گیرد متعابیل به رنگ سبز (سبزی که مکمل آن رنگ قرمز است) به نظر می‌رسد.

تصویر ۱-۳۴ - همجواری سطوح خاکستری بر زمینه‌ی رنگی - تضاد همزمانی

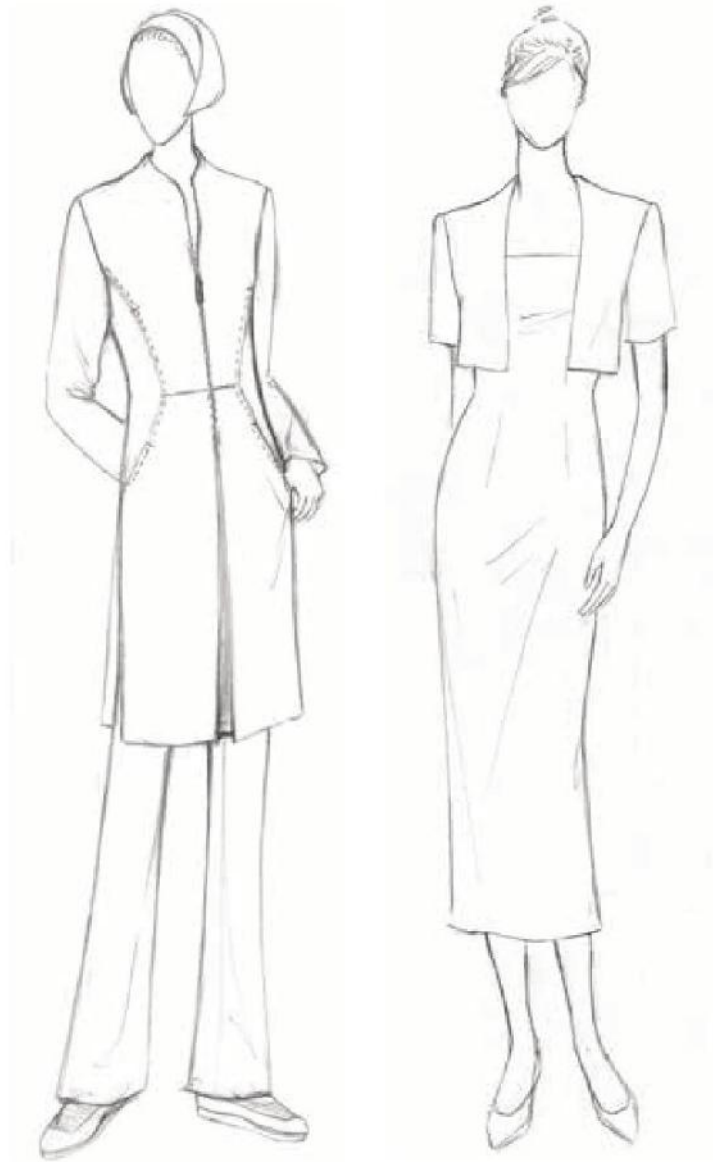

* همجواری رنگ‌ها در تضاد هم‌زمانی یا سیمولتانه :
زمانی که رنگ زمینه از خانواده‌ی گرم باشد، خاکستری
بر آن سریع‌تر رنگ مکمل را به نظر می‌رساند (تصویر ۱-۳۵).

تصویر ۱-۳۵ - همجواری سطوح خاکستری بر زمینه‌ی رنگی - تضاد هم‌زمانی

● طرح لباسی را انتخاب کرده، سپس، با یک رنگ گرم رنگ‌آمیزی نمایید و بخش‌های کوچکی از لباس را با خاکستری، رنگ‌آمیزی کنید تا همزمانی یا سیمولتانه صورت پذیرد.

- ۱- درجه‌ی تیرگی و روشنی رنگ‌ها را به چند شیوه می‌توان تغییر داد، توضیح دهید.
- ۲- به رنگ‌های غیر اشباع که درخشش‌شان به گونه‌های مختلف کاسته شده است می‌گویند.
- ۳- تمامی گروه‌های ترکیبات رنگی که از یک رنگ غالب یا مشترک تبعیت می‌کنند، یا می‌گویند.
- ۴- خالص‌ترین درجه‌ی درخشش خلوص رنگی را می‌گویند.
- ۵- به چند روش می‌توان از یک رنگ اشباع یا خالص رنگ‌های ناخالص یا غیراشباع ساخت.
- ۶- به چند صورت امکان پذیر است همجواری رنگ‌های اشباع و غیراشباع را به وجود آورد.
- ۷- تضاد همزمانی یا سیمولتانه‌ی رنگ‌ها را تعریف کنید.
- ۸- به چند صورت تضاد همزمانی امکان پذیر است؟ توضیح دهید.
- ۹- در صورتی که رنگ‌ها بر زمینه‌ی مکمل رنگی‌شان قرار گیرند، خصوصیات ظاهری رنگ‌ها چگونه می‌شود؟

تضاد وسعت رنگی (تضاد کمیت رنگی):

هرگاه مابین اندازه‌ی سطوح رنگ‌ها (مساحت رنگ‌ها) اختلافی به وجود آید تضاد وسعت رنگی پدیدار می‌شود. تضاد وسعت رنگی، ممکن است مابین رنگ‌های هم‌خانواده (تصویر ۱-۳۶) و نیز، رنگ‌های غیرهم‌خانواده و مکمل، وجود داشته باشد. گفتمنی است که درجه‌ی تضاد وسعت رنگی تغییرپذیر باشد.

❖ **تضاد وسعت رنگ‌های هم‌خانواده:** یک رنگ با وسعت‌های مختلف تیره و روشن، می‌تواند تضاد وسعت رنگی را ایجاد نماید.

مثال ۱: تضاد وسعت ترکیبی رنگ زرد با سیاه و سفید

مثال ۲: تضاد وسعت ترکیبی رنگ زرد با رنگ‌های دیگر به شرط غالب بودن رنگ زرد

تضاد وسعت رنگی (تضاد کمیت رنگی):

تصویر ۱-۳۶ - تضاد وسعت رنگی هم‌خانواده (گرم)

* همجواری در تضاد وسعت

رنگی

قوانین ارائه شده در این زمینه، به صورتی ست که رنگ‌ها با وسعت‌های متفاوت همزمان به یک تعادل دیداری می‌رسند، حال آن‌که همیشه نیازی به رعایت این قوانین نیست و می‌توان بنا بر نیاز در یک طرح لباس وسعت‌های رنگی را تغییر داد و یا وسعت یک سطح را حاکم نمود.

در همجواری رنگ‌ها با وسعت‌های گوناگون، باید به این نکته توجه داشت که تعداد رنگ‌ها هرچند که باشد به این منظور است که بتواند با تناسبات وسعت رنگ، چشم را به یک تعادل زیبا و کامل برساند. البته این عمل از سوی طراح انجام می‌پذیرد (تساویر ۱-۳۷ و ۱-۳۸).

تصویر ۱-۳۸ - همجواری رنگ‌های مکمل بدون توجه به قانون مندی وسعت تضاد وسعت رنگ‌های مکمل

تصویر ۱-۳۷ - همجواری رنگ‌های مکمل بر اساس قانون مندی تضاد وسعت رنگ‌های مکمل

در این تناسبات، رنگ‌های روشن و گرم که سریع‌تر به چشم می‌رسند، وسعت کمتری نسبت به رنگ‌های تیره و سرد، به خود اختصاص می‌دهند (تصویر ۱-۳۹).

* **تضاد وسعت در رنگ‌های غیر هم‌خانواده و مکمل:** این، تناسباتی را از نظر وسعت برای رنگ‌های مکمل ارائه می‌دهد که نوعی قانون مندی در جهت مشاهده‌ی هم‌زمان و یکسان رنگ‌های مکمل می‌باشد و ما را در رسیدن به یک تعادل رنگی یاری می‌دهد.

تصویر ۱-۲۰ - تناسب و تضاد و گست رنگ‌های مکمل

- تمرین اول: طرح لباسی را انتخاب کنید و یک بار آن را با قانون مندی تضاد وسعت رنگ‌های مکمل و بار دیگر، بدون توجه به قانون مندی تضاد وسعت رنگی رنگ‌آمیزی کنید.
- تمرین دوم: طرح لباسی را انتخاب کرده، با تغییر در وسعت تیره و روشن یک رنگ، ایجاد تعادل وسعت رنگی نمایید. (ایجاد تضاد وسعت رنگ‌های هم‌خانواده)

● تمرین سوم : طرح لباسی را انتخاب و با دو رنگ غیرهم خانواده (خارج از چرخه‌ی رنگ) رنگ آمیزی نمایید، مشروط بر آن که از لحاظ تضاد وسعت رنگی، تعادلی متناسب به وجود آید.

میان‌های رنگی (پاساژهای رنگی)

که در چرخه‌ی رنگ، مابین دو رنگ قرار می‌گیرند. بدین معنی که در چرخه‌ی رنگ دارای همجواری هستند.
مانند: رنگ نارنجی که رنگ میانی مابین قرمز و زرد است (تصویر ۱-۴۱ - الف).

* میان‌های رنگی دو رنگ غیر همجوار در چرخه‌ی رنگ ایتن: در این صورت، رنگ میانی ترکیبی از دو رنگ دیگر است.

مانند: رنگ میانی سبز و قرمز از ترکیب این دو رنگ حاصل می‌گردد (تصویر ۱-۴۱ - ب).

به رنگ‌هایی که باعث ایجاد ارتباط بصری متعادل جهت کم کردن هرگونه تضاد رنگی مابین دو رنگ می‌گردند «رنگ‌های میانی» گفته می‌شود. این ارتباط به گونه‌های مختلفی، به شرح زیر صورت می‌پذیرد:

* میان‌های رنگی دو رنگ همجوار چرخه‌ی رنگ ایتن

* میان‌های رنگی دو رنگ غیر همجوار چرخه‌ی رنگ ایتن

* میان‌های رنگی تیره و روشن

* میان‌های رنگی دو رنگ همجوار در چرخه‌ی

رنگ ایتن: این گروه از انواع رنگ‌های میانی، رنگ‌هایی هستند

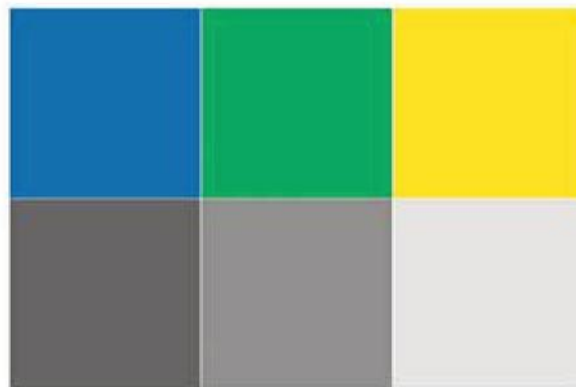
ب -- استفاده از ترکیب میان‌های رنگی غیر همجوار در ساخت رنگ میانی

الف -- استفاده از ترکیب میان‌های رنگی همجوار در ساخت رنگ میانی

تصویر ۱-۴۱

* میان‌های رنگی تیره و روشن: در این گونه میان‌های رنگی، یک رنگ از لحاظ درجه‌ی تیرگی مابین دو رنگ تیره و روشن طرفین قرار می‌گیرد (تصویر ۱-۴۲).
مثال: رنگ سبز میان‌های رنگی تیره و روشن مابین زرد و آبی

تصویر ۱-۴۲ - استفاده از درجه‌ی تیرگی میانی در ساخت رنگ میانی

● ابتدا، طرح لباسی را انتخاب نمایید. سپس، دو رنگ غیر همجوار را از چرخه‌ی رنگ برگزینید و رنگ میانی آن را به دست آورید و در رنگ آمیزی لباس به کار ببرید.

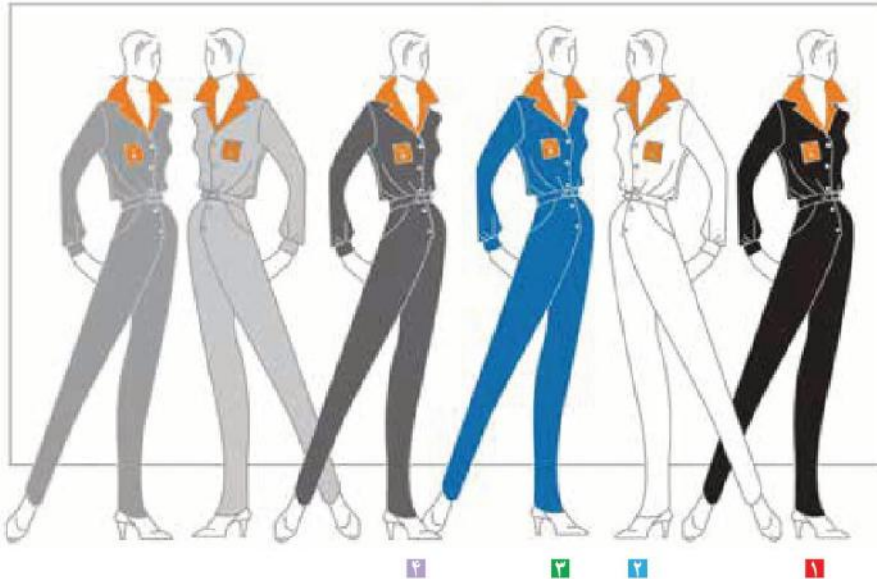

- ۱- هرگاه مابین اندازه‌ی سطوح رنگ‌ها (مساحت رنگ‌ها) اختلافی به وجود آید تضاد..... رنگی پدیدار می‌شود.
 - الف- تضاد تیره و روشن ب- تضاد وسعت ج- تضاد اشباع د- تضاد همزمانی
- ۲- تناسبیات تضاد وسعت سطوح به ترتیب عبارتند از: سبز...، زرد...، بنفش...، نارنجی...، آبی...، قرمز...
 - الف- ۶،۸،۴،۹،۳،۶ ب- ۴،۹،۶،۸،۶،۳
 - ج- ۶،۴،۸،۳،۹،۶ د- ۸،۶،۴،۹،۶،۳
- ۳- تناسبیات مکملی اینتن در وسعت سطوح عبارتند از:
 - الف- بنفش سه برابر زرد ب- بنفش دو برابر زرد ج- بنفش سه برابر زرد د- بنفش برابر زرد
 - آبی دو برابر نارنجی آبی سه برابر نارنجی آبی دو برابر نارنجی آبی دو برابر نارنجی
 - سبز دو برابر قرمز سبز برابر قرمز سبز برابر قرمز سبز سه برابر قرمز
- ۴- میانه‌های رنگی (پاسازهای رنگی) را تعریف کنید.
- ۵- برای میانه‌های رنگی همجوار، غیرهمجوار و میانه‌های رنگی تیره و روشن یک مثال بزنید.

تأثیر فضایی رنگ

زمینه‌های مختلف رنگی می‌تواند اثرات متفاوتی بر رنگ‌ها بگذارد این زمینه‌ها عبارتند از: (تصویر ۴۳-۱)

تصویر ۴۳-۱ - تأثیر فضایی گوناگون بر رنگ

- ۱ زمینه سیاه
- ۲ زمینه سفید
- ۳ زمینه مکمل رنگی
- ۴ زمینه خاکستری میانی
- ۵ زمینه سیاه : هنگامی که رنگ‌ها بر زمینه سیاه قرار می‌گیرند روشن‌تر و درخشان‌تر به نظر می‌رسند.
- ۶ زمینه سفید : هنگامی که رنگ‌ها بر زمینه سفید قرار می‌گیرند تیره‌تر و خاموش‌تر به نظر می‌رسند.
- ۷ زمینه مکمل رنگی : هنگامی که رنگ‌ها بر زمینه مکمل رنگی خود را نمایان می‌کنند.
- ۸ زمینه خاکستری میانه (۵۰ درصد) یا حد واسط قرار می‌گیرند همان‌گونه که هستند به نظر می‌رسند و تغییری در آن‌ها ایجاد نمی‌شود.

توضیح: در صورت تغییر خاکستری زمینه به سمت روشنی و یا تیرگی، درجه‌ی درخشش رنگی بر این زمینه‌ها تغییر می‌یابد. زمینه‌ی خاکستری‌های روشن، درخشش رنگ را به خصوصیات زمینه‌ی سفید و زمینه‌ی خاکستری‌های تیره درخشش رنگ را به خصوصیات زمینه‌ی سیاه نزدیک می‌کند.
مثال: درجه‌ی درخشش رنگ قرمز بر خاکستری روشن به خصوصیات درخشش این رنگ بر زمینه‌ی سفید نزدیک می‌شود (تصویر ۱-۴۴).

تصویر ۱-۴۴ - درخشش رنگ بر زمینه‌ی سیاه

● چند طرح لباس را آماده کنید و آن‌ها را با زمینه‌های مختلف (سفید، سیاه، خاکستری و مکمل رنگی) رنگ‌آمیزی نموده، ارزش درخشش رنگ‌های دیگر را بر این زمینه‌ها تجربه کنید.

تأثیر متقابل رنگ‌ها

هم، متناسب با اصول زیبایی‌شناسی و نیز کاربردی، مورد استفاده قرارگیرد.

انواع تأثیر متقابل رنگی شامل موارد زیر است :

- * تغییر وسعت مجازی رنگ‌ها
- * تغییر درجه‌ی ارزش‌های رنگی
- * تغییر بُعد رنگی
- * تغییر درجه‌ی تاریکی و روشنی رنگ‌ها

* تغییر وسعت مجازی رنگ‌ها

در مجاورت‌های رنگی، گاهی رنگ‌ها با وسعتی غیر از آنچه دارند نمایان می‌گردند. به‌طور مثال، وسعتی مشخص از رنگ زرد بر زمینه‌ی رنگ سیاه بزرگ‌تر از همان وسعت از رنگ سیاه بر زمینه‌ی زرد نمایان می‌شود (تصویر ۱-۴۵-الف).

تمامی رنگ‌ها در همجواری مختلف رنگی، تحت تأثیر قرار می‌گیرند که این تأثیرات جنبه‌های متفاوتی مانند سردی، گرمی و یا تیره و روشنی، وسعت و عمق و یا حتی درجه‌ی درخشش رنگ‌ها در مجاورت‌های گوناگون را شامل می‌شود.

یکی از مهم‌ترین عوامل در تأثیر متقابل رنگ‌ها، تعداد رنگ‌ها در مجاورت یکدیگر است چرا که تأثیر دو رنگ بر یکدیگر نسبت به تأثیر سه یا چند رنگ بر یکدیگر متفاوت است، حال آن‌که تغییر عواملی مانند نور، بافت، شکل و حتی مواد رنگی در تأثیر متقابل رنگ‌ها، عوامل مؤثرتری به حساب می‌آیند. بدین ترتیب، در طراحی یک لباس می‌توان از پدیده‌ی تأثیر متقابل رنگ‌ها، برای ایجاد محیط رنگی زیبا و یا کاربردی مناسب بهره جست.

تأثیر متقابل رنگ‌ها می‌تواند با تکیه بر بیان و مفاهیم رنگی و

تصویر ۱-۴۵-الف - تغییر وسعت مجازی رنگ‌ها

@caffeinebookly

caffeinebookly

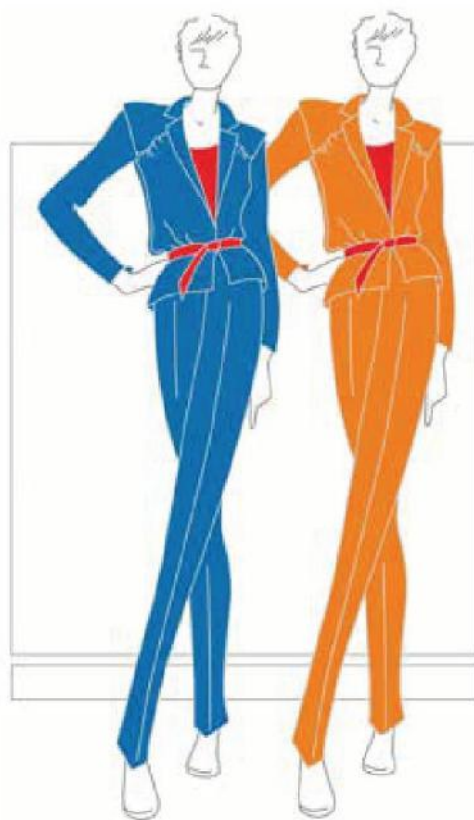
@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

تصویر ۱-۴۵ - ب - تغییر درجه‌ی ارزش‌های رنگی

* تغییر درجه‌ی ارزش‌های رنگی

در مجاورت‌های رنگی، رنگ‌ها بر درجات ارزش‌های رنگی یکدیگر تأثیر می‌گذارند. به‌طور مثال، رنگ قرمز در مجاورت و یا بر روی زمینه‌ی نارنجی، شفافیت کمتری می‌یابد، حال آن‌که همان رنگ، در مجاورت و یا بر روی زمینه‌ی آبی، گرم‌تر و شفاف‌تر ظاهر می‌گردد (تصویر ۱-۴۵-ب).

تصویر ۱-۴۶ - تغییر بُعد رنگی

* تغییر بُعد رنگی

در مجاورت‌های رنگی، گاهی رنگ‌ها تغییر بُعد می‌دهند. بدین معنی که بعضی از آن‌ها جلوتر و برخی دیگر دورتر به نظر می‌رسند. برای مثال، رنگ بنفش بر زمینه‌ی قرمز دورتر و همان رنگ بر زمینه‌ی آبی نزدیک‌تر به نظر می‌آید (تصویر ۱-۴۶).

* تغییر تاریکی و روشنی رنگ‌ها

در مجاورت‌های رنگی درجه‌ی تاریکی و روشنی رنگ‌ها تغییر می‌یابد. به‌طور مثال، رنگ سبز در مجاورت و یا بر روی رنگ زرد، تیره‌تر و در مجاورت و یا بر روی زمینه‌ی بنفش، روشن‌تر جلوه می‌کند (تصویر ۱-۴۷).

دانستن نکات فوق، در مورد تأثیر متقابل رنگ‌ها، تأثیر به‌سزایی در کنترل رنگ‌بندی و یا رنگ‌آمیزی طرح یک لباس دارد و طراح می‌تواند با تکیه بر این مهم و آگاهی بر این خصوصیات، به زیبایی طرح خود بیفزاید.

تصویر ۱-۴۷ - تغییر درجه‌ی تاریکی و روشنی و تأثیر متقابل رنگ‌ها

شکل و رنگ (فرم و رنگ)

در مجموع رنگ می‌تواند در قالب‌های مختلف لباس، نقش‌های متفاوتی را ایفا کند که این امر بستگی به تناسب لباس و تناسب رنگ و شکل در لباس به تشخیص طراح دارد، که یا به صورت مطابقت شکل و رنگ و یا تأثیر شکل و رنگ بر یکدیگر است.

این معتقد است در مقابل سه رنگ اصلی، سه شکل اصلی نیز وجود دارد. بدین صورت که رنگ قرمز با مربع، رنگ آبی با دایره و رنگ زرد با مثلث مطابقت دارد و رنگ‌های ترکیبی چرخه‌ی رنگ، با شکل‌های ترکیبی مطابقت می‌نمایند (تصویر ۴۸-۱).

تصویر ۴۸-۱- کاربرد رنگ‌های اصلی در سه شکل اصلی

توضیح: تأثیر متقابل رنگ و شکل: اضافه شدن هر رنگ به هر شکل (به جز مطابقت رنگ و شکل)، باعث می‌شود که خصوصیات رنگ‌ها و شکل‌ها با یکدیگر ترکیب شود. در نتیجه، رنگ و شکل با هم می‌توانند مجموعه‌ای جدید از لحاظ خصوصیات ایجاد کنند. به طور مثال، اگر رنگ قرمز را به دایره اضافه کنیم که شکلی معلق، سبک و سرد است، به آن خصوصیات سنگینی، استحکام و گرمی می‌بخشیم (تصویر ۴۹-۱).

تصویر ۴۹-۱ - عدم تطابق شکل و رنگ

● با توجه به شکل لباس با رنگ مناسب رنگ آمیزی نمایید.

ترکیب بندی رنگی (کمپوزسیون رنگی)

ترکیب بندی رنگی اصولاً به دو منظور زیر سازمان می پذیرد :

✿ کاربرد بصری رنگ

✿ کاربرد مفهومی رنگ

✿ کاربرد بصری رنگ در ترکیب بندی : در این امر

هدف، صرفاً رسیدن به زیبایی است که همان استفاده از خصوصیات تزئینی و ظاهری رنگ است.

✿ کاربرد مفهومی رنگ در ترکیب بندی : هدف از این

مقوله، استفاده از مفاهیم رنگ در یک اثر و یا یک طرح لباس است. برای دست یافتن به این مهم، شناخت ارزش های احساسی، نمادین و بیان رنگی الزامی می باشد.

به کارگیری قوانین رنگی به این دلیل صورت می گیرد، که ما بتوانیم مجموعه ای زیبا و جذاب فراهم آوریم.

برای دست یافتن به ترکیب بندی زیبا و مناسب رنگی، می باید

دو نکته ی مهم را در نظر داشت :

● تعادل

● وحدت

● تعادل : قرارگیری هر عنصر در جای مناسب خود،

و ارتباط منطقی آن با محیط اطراف را «تعادل» می گویند. برای دست یافتن به درک کاملی از تعادل، باید تناسب و وزن رنگ ها را در ترکیب بندی مورد توجه قرار دهیم.

برای درک بهتر وزن بصری رنگ، شناخت معادل

خاکستری (درجه ی تیرگی) هر رنگ الزامی است، که در مبحث تیره روشن رنگ ها به آن اشاره شد. در این راستا، تیرگی به معنی سنگینی و روشنی به معنی سبکی می باشد.

● وحدت : ایجاد نظم و انضباطی را که باعث به وجود

آمدن هماهنگی و یکپارچگی بین اجزای یک اثر شود «وحدت» می گویند.

در واقع، رعایت قوانین عمومی رنگ - که بیشتر آن ها

در بخش های پیشین مطرح گردید - به صورت مجزاً و تلفیقی، در ایجاد یک ترکیب بندی رنگی زیبا، نقش مهمی ایفا می کند (تصویر

۱-۵۰).

تصویر ۱-۵۰ - رعایت و تلفیق چند قانون مختلف رنگی

ترکیب بندی بر اساس رنگ های بی فام
 رنگ های سیاه، سفید و خاکستری های میانی که خود شامل تنوع ترکیب بندی های زیر می گردد: (تصاویر ۱-۵۱ و ۱-۵۲)

- ✿ ترکیب بندی سیاه و سفید
- ✿ ترکیب بندی خاکستری های روشن یا تیره با سیاه یا سفید
- ✿ ترکیب بندی خاکستری های روشن یا سفید با خاکستری میانه
- ✿ ترکیب بندی خاکستری های تیره یا سیاه با خاکستری میانه
- ✿ ترکیب بندی چندگانه شامل سفید، سیاه، خاکستری روشن و خاکستری تیره.

برای کاربرد رنگ در بحث ترکیب بندی، می توان از دسته بندی ساختاری زیر استفاده نمود. گفتنی است که پیشنهاد های ارائه شده را می توان به صورت جداگانه تک رنگ و یا به صورت ترکیبی (چند رنگ) به کار برد.

- ✿ ترکیب بندی بر اساس رنگ های بی فام
- ✿ ترکیب بندی بر اساس رنگ های بی فام و فام دار
- ✿ ترکیب بندی بر اساس رنگ های اشباع و غیر اشباع
- ✿ ترکیب بندی بر اساس رنگ های تیره و روشن
- ✿ ترکیب بندی بر اساس رنگ های سرد و گرم
- ✿ ترکیب بندی های ترکیبی

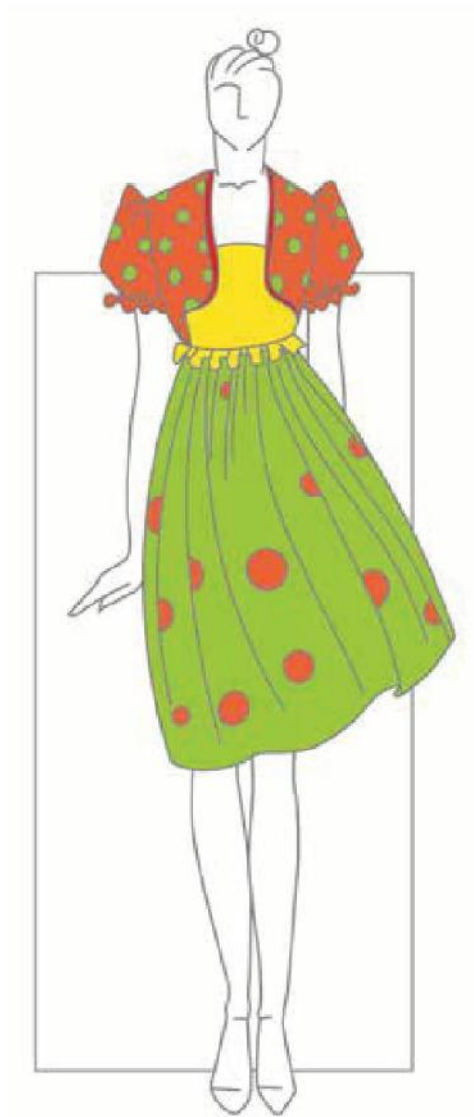

تصویر ۱-۵۱ - ترکیب بندی بر اساس رنگ های بی فام

تصویر ۱-۵۲ - ترکیب بندی براساس رنگ های بی فام

- ترکیب بندی بر اساس رنگ های بی فام و فام دار ۱-۵۳.
- این رنگ ها شامل تنوع، ترکیب بندی های زیر می گردند:
- ترکیب بندی بر اساس رنگ های بی فام و فام دار (تصویر ۱-۵۴).
- ترکیب بندی بر اساس رنگ های صرفاً فام دار (تصویر ۱-۵۴).

تصویر ۱-۵۳ - ترکیب بندی بر اساس رنگ های فام دار

تصویر ۱-۵۴ - ترکیب بندی بر اساس رنگ های بی فام و فام دار

تصویر ۱-۵۶ - ترکیب بندی بر اساس رنگ های اشباع و غیر اشباع

ترکیب بندی بر اساس رنگ های اشباع و غیر اشباع

این رنگ ها شامل تنوع ترکیب بندی های زیر می گردند :

* ترکیب بندی رنگ های صرفاً اشباع (زنده) (تصویر

۱-۵۵ الف).

* ترکیب بندی رنگ های صرفاً غیر اشباع (غیرزنده)

(تصویر ۱-۵۵ ب).

* ترکیب بندی رنگ های اشباع و غیر اشباع (تصویر

۱-۵۶).

تصویر ۱-۵۵ - الف - ترکیب بندی بر اساس رنگ های اشباع

ب - ترکیب بندی بر اساس رنگ های غیر اشباع

تصویر ۱-۵۸ - ترکیب بندی بر اساس رنگ های تیره و روشن

ترکیب بندی بر اساس رنگ های روشن و تیره
 این رنگ ها شامل تنوع ترکیب بندی های زیر می گردند:
 * ترکیب بندی رنگ های صرفاً تیره (تصویر ۱-۵۷-الف).
 * ترکیب بندی رنگ های صرفاً روشن (تصویر ۱-۵۷-ب).
 * ترکیب بندی رنگ های روشن و تیره (تصویر ۱-۵۸).

تصویر ۱-۵۷ - الف - ترکیب بندی بر اساس رنگ های تیره
 ب - ترکیب بندی بر اساس رنگ های روشن

تصویر ۱۶۰ - ترکیب بندی بر اساس رنگ های سرد و گرم

ترکیب بندی بر اساس رنگ های سرد و گرم
 این رنگ ها شامل تنوع ترکیب بندی های زیر می گردند:
 * ترکیب بندی رنگ های صرفاً گرم (تصویر ۱۵۹-الف).
 * ترکیب بندی رنگ های صرفاً سرد (تصویر ۱۵۹-ب).
 * ترکیب بندی رنگ های سرد و گرم (تصویر ۱۶۰).

تصویر ۱۵۹ - الف - ترکیب بندی بر اساس رنگ های گرم
 ب - ترکیب بندی بر اساس رنگ های سرد

ترکیب بندی های ترکیبی

در این ترکیب بندی تلفیقی از ترکیب بندی های مختلف در یک اثر مشاهده می شود (تصاویر ۱-۶۱- الف و ب).
مثال: می توان در رنگ آمیزی یک لباس ترکیب بندی های: رنگ های اشباع و غیراشباع، سرد و گرم و هم چنین فام دار و بی فام را به کار گرفت.

ب

الف

تصویر ۱-۶۱- ترکیب بندی های ترکیبی

● طرح یک لباس را انتخاب کرده، با انواع ترکیب‌بندی‌های رنگی مطرح شده اجرا نمایید. (با رنگ‌های اشباع و غیراشباع، تیره و روشن، سرد و گرم و انواع رنگ‌های بی‌فام)

ساختار بیانی رنگ

هدف های رفتاری : در پایان این فصل، فراگیر باید بتواند :

- ۱- با در نظر گرفتن گروه سنتی و جنسیت، قوانین رنگی را در طراحی لباس به کار گیرد.
- ۲- دسته بندی رنگ ها را براساس موقعیت شغلی و نوع فعالیت توضیح دهد.
- ۳- رنگ مناسب لباس های تزیینی و سنتی را انتخاب کند.

بی شک رنگ آمیزی لباس، می تواند متناسب با موقعیت و مناسبت های مختلف تغییر نماید. طراح لباس با شناخت مواردی از جمله گروه سنی، جنسیت فرد، موقعیت های اجتماعی و فرهنگی و مشاغل، به انتخاب رنگ و یا به رنگ بندی طرح لباس اقدام می کند. دسته بندی کلی در جهت بیان رنگ به شرح زیر است:

– دسته بندی رنگی براساس گروه سنی و جنسیت فرد

– دسته بندی رنگی براساس موقعیت های شغلی و نوع فعالیت

دسته بندی رنگی براساس گروه سنی و جنسیت فرد

* الف – رنگ های مناسب لباس نوزاد

رنگ هایی که با رنگ سفید ترکیب می شوند مناسب این گروه سنی است مانند انواع آبی سفید، سبز سفید، زرد سفید، صورتی، گل بهی و سفید (تصویر ۲-۱).

به طور مثال، مجاورت سفید و صورتی؛ این گونه رنگ ها می توانند فضایی لطیف، پاک، آرام و معصومانه ایجاد کنند.

تصویر ۲-۱ – رنگ بندی مناسب لباس نوزاد

*ب- رنگ‌های مناسب لباس کودک

به کارگیری رنگ‌های درخشان، زنده و اشباع در کنار یکدیگر، با این گروه سنی مناسب است. مانند انواع زرد درخشان، نارنجی، سبز روشن، قرمز روشن و آبی روشن (تصویر ۲-۲).

برای مثال، به کارگیری مجاورت رنگ‌های نارنجی، سبز و آبی در لباس کودک، فضایی متنوع، شاداب، سرزنده و کودکانه ایجاد می‌نماید.

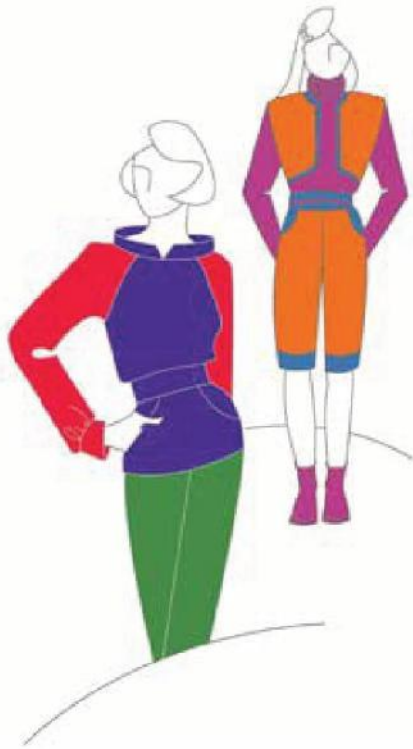

تصویر ۲-۲ - رنگ‌بندی مناسب لباس کودک

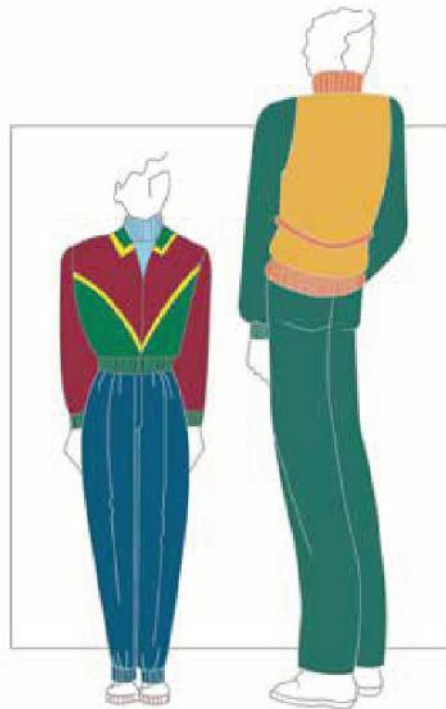
❖ ج- رنگ‌های مناسب لباس نوجوان و جوان
این گروه سنی، از لحاظ رنگ‌بندی به دو دسته‌ی دخترانه و پسرانه تقسیم می‌شوند.

● رنگ‌های مناسب لباس دخترانه (نوجوان و جوان): رنگ‌بندی این گونه لباس‌ها فضایی گرم، پرشور و متنوع را طلب می‌کند مانند انواع زرد، قرمز، نارنجی و بنفش که بیشتر در مجاورت مکمل رنگی‌شان به کار برده می‌شوند (تصویر ۳-۲).
برای مثال: همجواری قرمز بنفش در مجاورت سبز زرد

تصویر ۳-۲ - رنگ‌بندی مناسب لباس دخترانه

● رنگ‌های مناسب لباس پسرانه (نوجوان و جوان):
رنگ‌بندی این گونه لباس‌ها فضایی فعال می‌آفریند و گاهی هم به سردی می‌گراید مانند انواع آبی، سبز، قهوه‌ای‌های روشن، قرمز بنفش، آبی بنفش و غیره (تصویر ۴-۲).
مثلاً، مجاورت آبی بنفش و سبز، فضایی فعال، جوان و پویا ایجاد می‌کند.

تصویر ۴-۲ - رنگ‌بندی مناسب لباس پسرانه

* د - رنگ های مناسب برای گروه سنی میان سال

و کهن سال

این گروه سنی نیز از لحاظ رنگ بندی به دو دسته ی زنانه و مردانه تقسیم می شود.

● رنگ های مناسب لباس زنانه : رنگ بندی این گونه لباس ها، اغلب با خاکستری های رنگی گرم، همراه با تنوع تیره و روشن آن ها مانند قرمز خاکستری، نارنجی خاکستری، بنفش خاکستری و غیره ایجاد می شود (تصویر ۲-۵).

به طور مثال : همجواری نارنجی خاکستری روشن با سبز خاکستری تیره

تصویر ۲-۵ - رنگ بندی مناسب لباس زنانه

● رنگ های مناسب لباس مردانه : رنگ بندی این گونه لباس ها اغلب با خاکستری های رنگی سرد، همراه با تنوع تیره و روشن آن ها مانند آبی خاکستری، سبز خاکستری، قهوه ای و غیره ایجاد می شود.

به طور مثال : مجاورت سبز خاکستری تیره و سبز خاکستری روشن

توضیح : مجاورت خاکستری های متنوع رنگی، فضایی سنگین و موقر ایجاد می نمایند که مناسب رنگ آمیزی لباس های میان سالان و کهن سالان می باشد (تصویر ۲-۶).

تصویر ۲-۶ - رنگ بندی مناسب لباس مردانه

دسته بندی رنگی بر اساس موقعیت های شغلی و نوع فعالیت

آگاه کننده ی آن به کار برده می شوند.

✱ ج - رنگ های مناسب لباس فرم نظامی

در رنگ بندی این گونه لباس ها، رنگ ها، متناسب با موقعیت ها و دسته بندی های مربوط تعیین می شوند و به طور کلی، رنگ هایی مانند سبز، سفید، آبی، خاکستری، اُکر، قهوه ای، سرمه ای و غیره، به لحاظ وجود خاک، کوهستان و جنگل (نیروی زمینی) و دریا، آسمان (نیروی دریایی و هوایی) و هم به علت لزوم استتار، از لباس های هم رنگ با فضا استفاده می شود.

✱ د - رنگ های مناسب لباس های ورزشی

رنگ بندی این گونه لباس ها شامل کلیه ی رنگ های است که در نهایت درجه ی اشباع و درخشش خود قرار دارند و یا بازتاب نوری بسیاری را دارا هستند. از قبیل رنگ های فسفری و شیرنگ مانند زرد، سبز، قرمز، نارنجی، آبی، بنفش و غیره.

به طور مثال، همجواری زرد، سبز و بنفش، فضایی پُر تحرک و سرزنده ایجاد می کند که مناسب لباس های ورزشی ست. این گونه رنگ های زنده، هشداردهنده نیز هستند که اگر کوهنورد و یا اسکی بازی در میان کوه و برف دچار حادثه گردد به راحتی قابل تشخیص از رنگ محیط می باشد.

✱ ه - رنگ های مناسب لباس های تزیینی

در رنگ بندی این گونه لباس ها، از رنگ هایی مانند فیروزه ای، طلایی، لاجوردی، نقره ای، ارغوانی، سبز یشمی، قرمز، زرد، آجری و... استفاده می شود. نوع مجاورت این گونه رنگ ها، می تواند سلیقه ای و یا برگرفته از سنت های قومی باشد (تصویر ۷-۲).

✱ الف - رنگ های مناسب لباس های رسمی و اداری

رنگ بندی این گونه لباس ها، بیشتر شامل همجواری های انواع خاکستری های رنگی تیره و روشن و خاکستری های بی فام است. مانند انواع خاکستری های رنگی سبز، آبی، بنفش، قهوه ای و خاکستری های مابین سیاه و سفید.

به طور مثال: مجاورت قهوه ای تیره با قهوه ای روشن می تواند فضایی جدی و رسمی را ایجاد نماید.

✱ ب - رنگ های مناسب لباس های خدماتی

این گونه رنگ ها می باید از لحاظ بیان، متناسب با کاربرد لباس در مشاغل خدماتی به کار برده شود که بخشی از آن عبارت است از:

● رنگ سفید: در لباس های مراکز بهداشتی، بیمارستانی، آزمایشگاهی و شیرخوارگاه ها به لحاظ حفظ پاکیزگی و القای آرامش و سبکی و رعایت نظافت، به کار برده می شود.

● انواع رنگ سبز: در لباس های مراکز سازمان های محیط زیست، فضای سبز شهری متناسب با عنصر گیاهی و در اتاق عمل به لحاظ ایجاد آرامش و اطمینان بخشی، به کار برده می شوند.

● انواع رنگ قرمز: در لباس های مأموران مراکز امداد رسانی و آتش نشانی به لحاظ القای حالت هشدار و خطر به کار برده می شوند.

● انواع رنگ آبی: در لباس های مأموران سازمان آب و شرکت های هواپیمایی، به لحاظ وجود عنصر آب و آسمان به کار برده می شوند.

● انواع رنگ زرد: در لباس های عوامل فنی سازمان های برق، گاز و تلفن، به لحاظ نیروی هشداردهنده و

تصویر ۷-۲- رنگ‌بندی‌های تزئینی و سنتی

بخش دوّم

کار با ابزار و فنون طراحی لباس

@caffeinebookly

caffeinebookly

@caffeinebookly

caffeinebookly

t.me/caffeinebookly

ابزارهای طراحی لباس

هدف‌های رفتاری: در پایان این فصل، فراگیر باید بتواند:

- ۱- ابزارهای طراحی را تقسیم‌بندی کند.
- ۲- مواد اثرگذار را تعریف کند.
- ۳- مواد اثرگذار سیاه و رنگین، و خشک و خیس را نام ببرد.
- ۴- کاربرد زیپاتون، لتراست و کاغذ کادو را در طراحی لباس توضیح دهد.
- ۵- سطوح اثرپذیر را تعریف کند و مناسبت آن را با مواد اثرپذیر توضیح دهد.
- ۶- ابزار و وسایل کمکی (فرعی) و نقش آن‌ها را در طراحی تعریف کند.
- ۷- روش‌های کار با مداد و مدادرنگی را توضیح دهد.
- ۸- مداد و مدادرنگی را برای ایجاد تأثیرات مختلف بصری به کار گیرد.
- ۹- انواع پاستل (خشک و روغنی) را نام برده، خصوصیات هر یک را توضیح دهد.
 - ۱۰- به‌وسیله انواع پاستل، تأثیرات مختلف بصری را ایجاد نماید.
 - ۱۱- کاربرد ماژیک، روان‌نویس و خودکار را بنویسد.
 - ۱۲- مهم‌ترین خصوصیات ماژیک، روان‌نویس و خودکار را برشمارد.
 - ۱۳- به کمک ماژیک، روان‌نویس و خودکار بافت‌های متنوعی ایجاد نماید.
 - ۱۴- ابزارهای به‌کارگیری مرکب‌های سیاه و رنگین را نام ببرد و خصوصیات هر یک را توضیح دهد.
 - ۱۵- با مرکب و به کمک قلم‌های رایید و قلم فلزی و قلم موی نرم، به ایجاد تأثیرات هنری بپردازد.
 - ۱۶- شیوه‌های به‌کارگیری آبرنگ را نام ببرد.
 - ۱۷- با استفاده از آبرنگ به ایجاد تأثیرات مختلف بصری بپردازد.
 - ۱۸- روش‌های کاربرد گواش را نام ببرد.
 - ۱۹- گواش را با استفاده از روش‌های غلیظ و رقیق به‌کار بگیرد.
 - ۲۰- آکرلیک و تشابه‌ها و تفاوت‌های آن با آبرنگ و گواش را توضیح دهد.
 - ۲۱- سطوح اثرپذیر مناسب برای هر یک از ابزارهای شناخته شده را توضیح دهد.
 - ۲۲- ابزار و وسایل کمکی را در مورد هر یک از ابزارهای شناخته شده نام ببرد.

معرفی ابزارها

کار طراحی لباس، به کمک ابزارهای متعدد و متنوع انجام می‌گیرد. ابزارهای مورد استفاده در طراحی لباس، به‌طور گسترده در تمام کارهای دیگری که به نوعی با «طراحی» سروکار دارند، به‌کار گرفته می‌شوند. به عبارت دیگر، با هر وسیله‌ای که بتوان طراحی کرد، می‌توان کار «طراحی لباس» را نیز انجام داد. ابزارهای طراحی، به‌طور کلی، به سه دسته تقسیم می‌شوند:

- ۱ مواد اثرگذار
- ۲ سطوح اثرپذیر
- ۳ وسایل کمکی

۱ مواد اثرگذار به ابزارهایی مانند: مداد، مدادرنگی، پاستل، مرکب، آبرنگ، گواش و غیره، که دارای رنگماده (رنگیزه) یا مواد رنگی هستند و قابلیت اثرگذاری بر روی انواع سطوح را داشته باشند، «بزار اثرگذار» گفته می‌شود. تأثیر مواد اثرگذار بر روی سطح اثرپذیر، غالباً قابل رؤیت و در برخی موارد حتی، قابل لمس است.

تصویر ۳-۱ - طیفی از انواع مدادها و مدادرنگی‌های عرضه‌شده به بازار. مدادها و مدادرنگی‌ها، جزء مواد طراحی خشک به‌شمار می‌آیند.

تصویر ۲-۳- زغال‌ها و باستل‌ها نیز در طیف متنوعی از لحاظ شکل و کیفیت و رنگ، ساخته و عرضه می‌شوند.

بودر زغال	۱	زغال فشرده	۲	زغال طراحی ضخیم	۳	کنته (مداد زغالی)	۴
باستل گچی نرم	۸	باستل گچی	۷	زغال طراحی نازک	۶	زغال طراحی متوسط	۵
				گچ رنگی	۹	باستل روغنی	۱۰ و ۱۱

تصویر ۳-۳ - طیفی از انواع قلم‌ها و مازیک‌ها که جوهر رنگی را به صورت مایع در اختیار طراح می‌گذارد. خصوصیت اصلی این قلم‌ها، «ایجاد خط» است.

تصویر ۳-۴ - مواد طراحی خیس (ترکیبی) که تماماً به وسیله قلم مو به کار می‌روند و انواع مایع آن با قلم فلزی نیز قابل به کارگیری است.
 ۱. انواع آبرنگ‌های مایع ۲. و ۳. انواع آبرنگ‌های مایع ۴. مرکب طراحی ۵. گواش ۶. اکریلیک

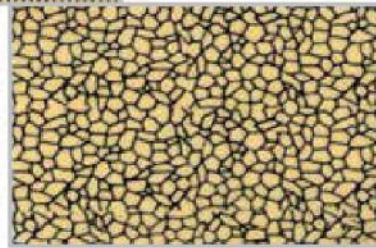
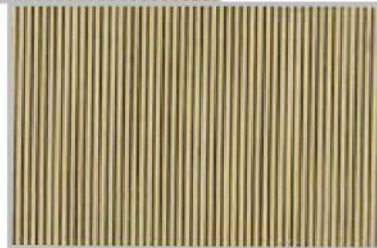

تصویر ۳-۵ سه قلم موی گرد با موهای نرم را نشان می‌دهد که در کار با مرکب‌ها به کار گرفته می‌شوند.

تصویر ۳-۵ مواد طراحی خیس (تصویر ۳-۴) تماماً به وسیله قلم مو به کار گرفته می‌شود.

* به هنگام استفاده از شیوه‌ی 'کلاژ' در طراحی لباس زیباتون، لتراست، کاغذ کادو نیز به‌عنوان مواد اثرگذار، با نقش‌های متنوع خود کمک‌های بسیاری به طراح لباس می‌کند (تصاویر ۳-۶ تا ۳-۱۰).

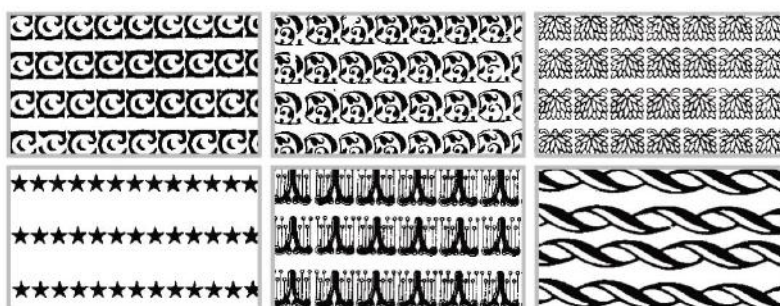
تصویر ۳-۶ چند نمونه از نقوش زیباتون

۱- کلاژ (قطعه چسبانی): شیوه‌ای که در آن طراح با استفاده از قطعات کاغذ و مقوا، پارچه و ... (به صورت مستقل یا در کنار سایر ابزار) به ایجاد تصویر می‌پردازد. استفاده از رنگ، بافت و نقش قطعات مذکور با توجه به هدف طراح، دارای اهمیت بسیار است.

تصویر ۳-۷ - نمونه‌ای از کاربرد لتراست (سمت راست) و زیباتون (سمت چپ) در طراحی لباس

تصویر ۳-۸ - چند نمونه لتراست

تصویر ۹-۳ کاربرد لتراست و زیباتون

الف- ترکیبی از لتراست و زیباتون

ب- زیباتون

پ- لتراست

تصویر ۳-۱۰ - نمونه‌ای از کاربرد کاغذ کادو در طراحی لباس

الف - کلاژ، سایه و قلم‌گیری با گواش

ب - کلاژ، سایه و قلم‌گیری با مداد رنگی

ب - کلاژ سایه و قلم‌گیری با روان‌نویس

تصویر ۱۱-۲- کاغذ کادو از جمله ابزارهای اثرگذار است که در شیوهی کلّاز استفاده می‌شود.

① **سطوح اثرپذیر:** به کلیه سطوحی که قابلیت اثرپذیری به وسیله موادّ اثرگذار را داشته باشند، «سطوح اثرپذیر» گفته می‌شود. سطوح اثرپذیر، با توجه به مواد اثرگذار به کار گرفته شده، متفاوت هستند. سطوح کاغذی، مقوایی، پارچه‌ای، چوبی، فلزی از جمله سطوح اثرپذیر محسوب می‌شوند. در طراحی لباس، عموماً سطوح کاغذی و مقوایی مورد استفاده قرار می‌گیرند. در قسمت کاربرد ابزار، کاغذها و مقواهای مناسب با هر یک از ابزارهای اثرگذار معرفی خواهند شد (تصویر ۱۲-۳).

تصویر ۱۲-۳- سطوح اثرپذیر مناسب برای کار با مدادرنگی، باستل، گواش، آبرنگ، مرکب و آکرلیک - به تنوع بافت و رنگ زمینه در این مقواها توجه کنید.

۲ وسایل کمکی: ابزار و وسایل کمکی (فرعی) مجموعه‌ی وسایلی از ابزارها و مواد و اشیا هستند که با کمک آن‌ها کار طراحی به صورت راحت‌تر و اصولی‌تر انجام می‌گیرد. در برخی از موارد بدون کمک این ابزارها کار طراحی بسیار دشوار و حتی غیرممکن می‌شود. از جمله ابزارهای کمکی می‌توان به انواع چسب‌ها، وسایل مخصوص رنگ (پالت، دستمال، ظرف آب و...)، انواع پاک‌کن و تراش، تخته شاسی، گیره، فیکساتیو و... اشاره کرد (تصویر ۱۳-۳).

تصویر ۱۳-۳ ابزار کمکی مورد استفاده در مدادها و پاستل‌ها: کاترها (تیغ موکت‌بری و جراحی)، پاک‌کن‌ها، تراش‌ها، تیغ اصلاح، قوطی‌های حاوی مایع فیکساتور و فوتک برای پاشیدن آن (این وسیله، باروش دمیدن در قسمت انتهایی لوله‌ی کوچک‌تر مورد استفاده قرار می‌گیرد) و بالاخره قوطی حاوی مایع فیکساتیو که به صورت اسبری عرضه می‌شود.

کاربرد ابزارهای طرّاحی

❖ **مداد و مداد رنگی:** مدادهای سیاه و رنگی با کیفیت‌های متنوع خود، قابلیت و کاربرد زیادی دارند. ایجاد خطوط و سایه روشن‌های متنوع و ظریف و نیز، قابلیت اصلاح به وسیله پاک‌کن، قابلیت محو شدن با کمک انگشت یا محوکن و نیز اثرگذاری بر انواع زمینه‌های کاغذی و مقوایی، از مهم‌ترین ویژگی‌های مدادهای طرّاحی است. شما در درس طرّاحی (۱) با مدادهای طرّاحی سیاه کار کرده‌اید و با طرز کار آن‌ها به خوبی آشنا هستید. (تصاویر ۳-۱۴ تا ۳-۲۷) و توضیحات آن‌ها، شما را با قابلیت‌های متنوع مدادها و مداد رنگی‌ها بیشتر آشنا می‌سازد.

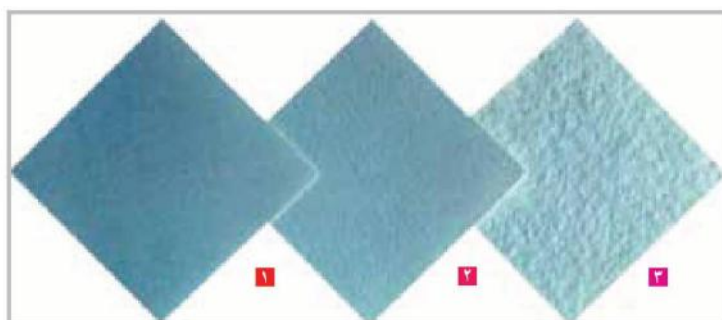

تصویر ۳-۱۴ - مدادهای طرّاحی در شماره‌های مختلف و پوشش‌های متنوع به بازار عرضه می‌شوند. هرچه رقم شماره‌های B بالاتر می‌رود تیرگی و نرمی مغز مداد بیشتر می‌شود و در مورد شماره‌های H برعکس از نرمی و تیرگی آن کاسته می‌شود. مداد HB مداد معمولی است که بیشتر برای نوشتن به‌کار می‌رود.

تصویر ۳-۱۵ - مداد رنگی‌ها از لحاظ کاربرد، شبیه مدادهای طرّاحی هستند، با این تفاوت که مدادهای طرّاحی ممکن است بدون پوشش نیز باشند و با قلم اتود به‌کار روند اما مداد رنگی‌ها، غالباً دارای پوشش چوبی‌اند. مداد رنگی‌ها به دو نام مداد رنگی معمولی و مداد آبرنگی عرضه می‌شوند. مداد رنگی معمولی نیز ممکن است خشک یا جرب باشد.

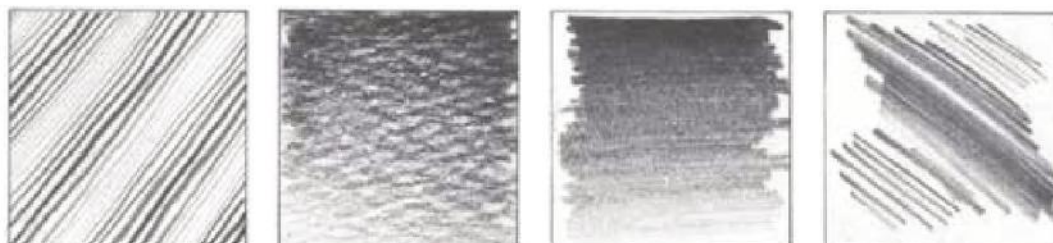

تصویر ۱۶-۲ - سطوح اثرپذیر مناسب برای کار با مداد و مدادرنگی. این مقواها از لحاظ درشتی بافت به سه دسته

۱ ریزبافت (صاف) ۲ دارای بافت متوسط و ۳ درشت بافت تقسیم می‌شوند و جلوه‌های تأثیر مداد و مدادرنگی بر روی هریک متفاوت خواهد بود. مقوای نوع اول و دوم، نسبت به مقوای نوع سوم، برای کارهای ظریف‌تر مورد استفاده قرار می‌گیرند.

سطوح اثرپذیر مناسب برای کار با مدادرنگی، انواع کاغذها و مقوای پرزدار و یا بافت‌دار است که از آن جمله، می‌توان به کاغذ تحریر و زیراکس و مقوای معمولی و مقوای مخصوص باستل و آبرنگ (فابریانو، اینتیناخ و...) اشاره کرد.

۱ ضخامت و نازکی و تیرگی و روشنی در خطوط ایجاد شده به وسیله مداد ۶B

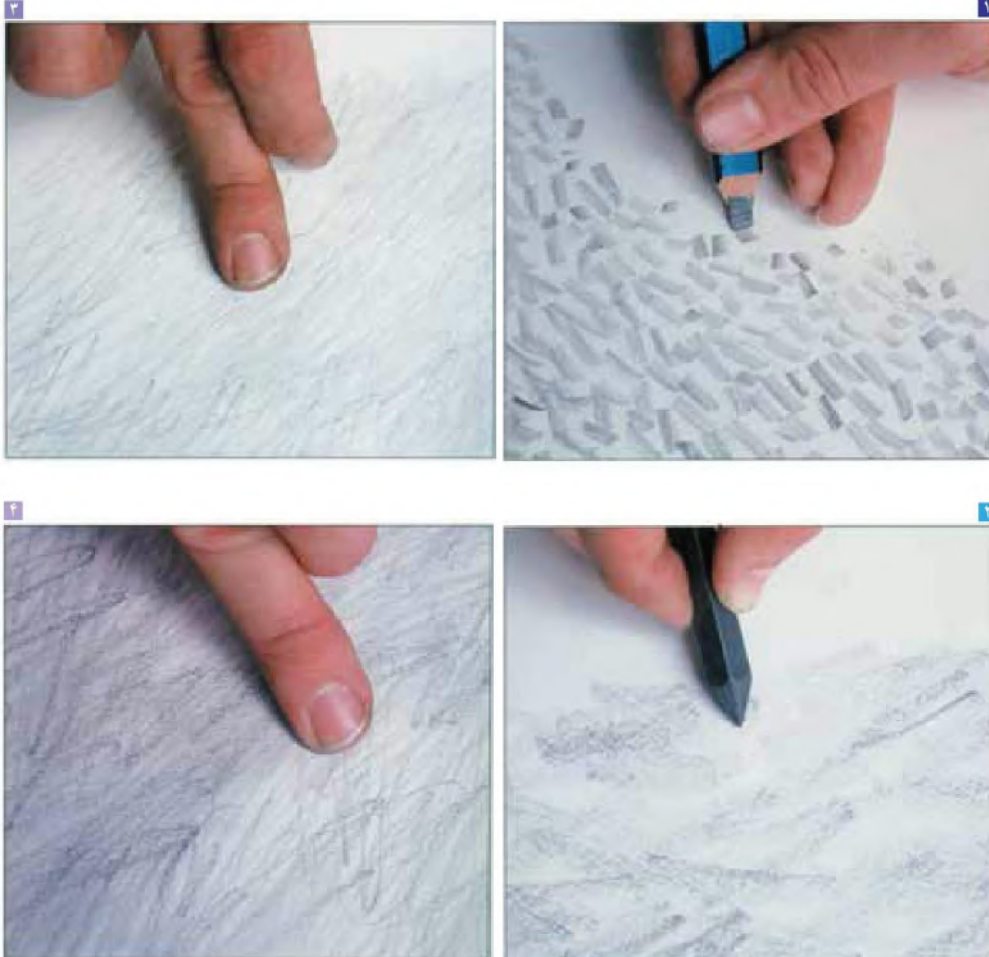
۲ تأثیر مداد ۴B بر روی یک مقوای درشت بافت

۳ تأثیر مداد ۴B بر روی یک مقوای کم‌بافت

۴ تأثیر مداد ۲B بر روی کاغذ معمولی، به تیرگی و روشنی و ضخامت‌های مختلف خط‌ها توجه کنید.

تصویر ۱۷-۳ - اثرات مدادهای طراحی بر زمینه‌های مختلف

❁ روش‌های کاربرد انواع مداد:

تصویر ۱۸-۳ - تأثیرات مدادها

- ❶ با استفاده از مداد تخت می‌توان نقوش مختلف را اجرا کرد، نقوش خالدار و راه‌راه، به راحتی با این وسیله قابل نمایش است.
- ❷ گرافیت با شکل‌های متنوع می‌تواند در ایجاد تأثیرات مختلف مدادی ما را یاری کند.
- ❸ محو کردن اثر مداد سخت با انگشت
- ❹ محو کردن اثر مداد نرم با انگشت

* روش‌های کاربرد پودر مداد یا مدادرنگی‌ها، محو کردن و پاک کردن زدن:

تصویر ۱۹-۳- با استفاده از پودر مداد یا مداد رنگی‌ها و محو کردن آن‌ها و سپس پاک‌کن زدن، می‌توان جلوه‌های متنوعی از سایه و روشن را ایجاد کرد. برای نمایش تاریکی و نور در چشم‌ها، موها، پوست و پارچه و لباس می‌توانید از این ویژگی پاک‌کن زدن مدادها استفاده نمایید.

تصویر ۲۰-۳ - طراحی لباس با استفاده از نوک و بهنای مداد طراحی

تصویر ۲۱-۳

تصویر ۲۲-۳- نمونه‌هایی از کاربرد مداد در طراحی لباس

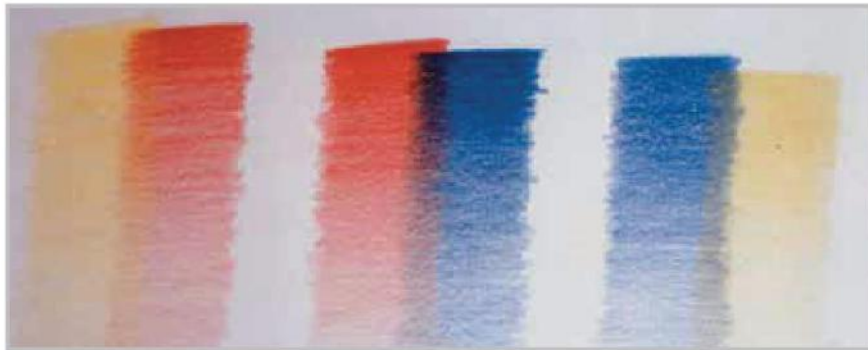
الف- آهنگ خط

ب- استفاده از محوکن در ایجاد سایه

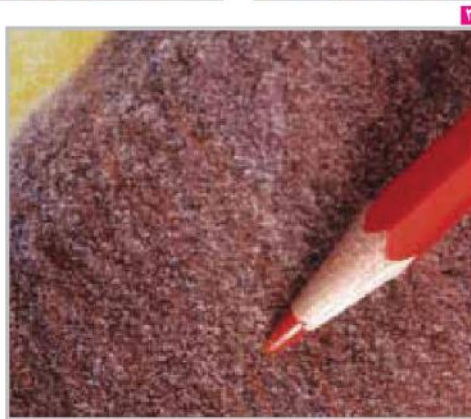
ب- سایه زدن با هانسور متقاطع

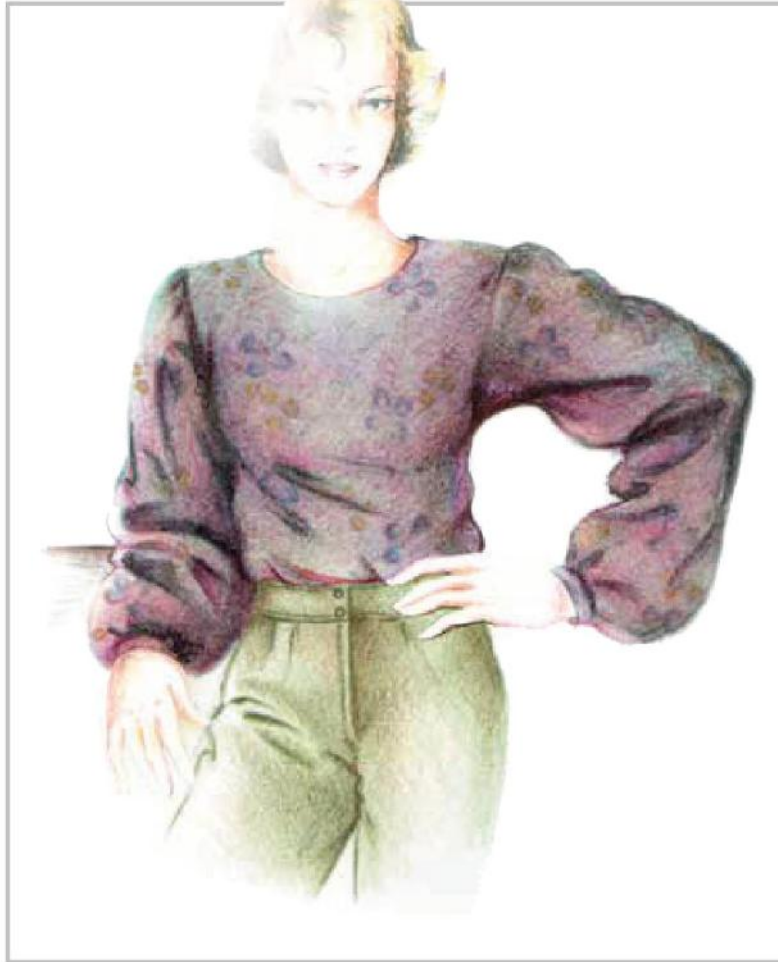
❖ ایجاد انواع سایه روشن با استفاده از مدادرنگی‌ها و انواع کاغذ:

تصویر ۲۳-۳ - ترکیب رنگ‌ها از طریق لایه به لایه (لفزنی): به تغییرات فشار دست و ایجاد تونالیته‌های مختلف از یک رنگ توجه نمایید.

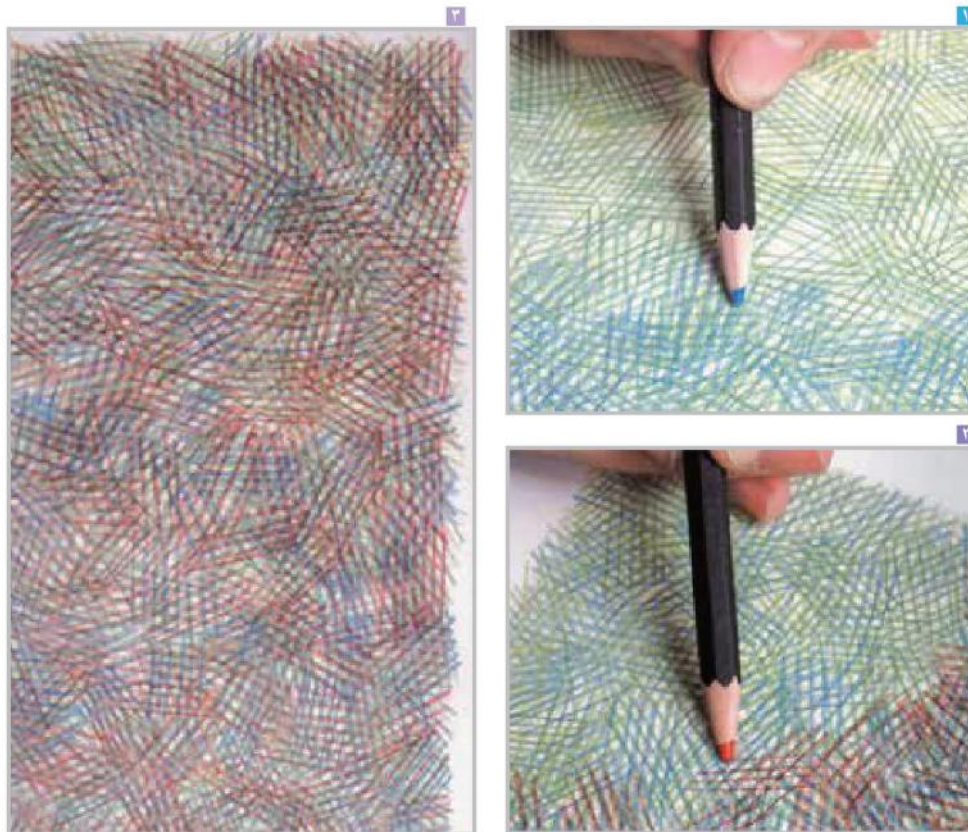

تصویر ۲۴-۳ - ایجاد رنگ‌های ترکیبی از طریق سایه‌زنی لفظی

تصویر ۲۵-۳- طرح لباس با مداد رنگی (تکنیک سایه‌زنی لغزشی)

✿ ایجاد بافت و هاشور با استفاده از مدادرنگی‌ها:

تصویر ۲۶-۳- ترکیب رنگ‌ها و ایجاد بافت به وسیله‌ی هاشورهای متقاطع